ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 40-дэхи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(10182) | 1963 оной майн 24, пятница | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Н. А. Эсмухамбетовтэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай

Шэн зоригтойгоор ажаллаһанайнь, нарин ноохото хони үсхэбэрилхэ, нооһо хайшалжа абаха талаар хэдэн жэлэй турша соо удаа дараалуулан эрхим үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө Чечено-Ингушай АССР-эй үүлтэртэ хони үсхэбэрилдэг «Щелковский» гэжэ совхозой ахалагша хонишон **Эсмухамбетов** Нурда Акватовичта **Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ олгожо, **Ленинэй** орден болон **«Хадуур, балта»** гэжэ алтан медаль барюулха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1963 оной майн 22.

НҮХЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД!

Орой таригдадаг ургамалнуудые—кукуруза, хартаабха тариха түсэбөө саг болзор соонь дүүргэе

...ГАЖАНАЙ СОВХОЗОЙ ЭХИЛЬЭН ...Г ҺОНИРХОЛТОЙ, ТУҺАТАЙШЬЕ

...ул ба совхозуудай экономическа үндэ... тэдэнэй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые та...йгөөр дэбжүүлхэ, тэдэниие эрхим һай...хэ, үйлэдбэриие эмхидхэхэ ба ажахые ...ю арга һайжаруулха, ажалай бүтээ...шэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, һайн ажалай ...и үрэ дүнгүүдэй түлөө улам ехэ түлөөһэ ...гол ёһые нарнаар сахиха ябадал бо-

(КПСС-эй Программаһаа).

...эмхидхэхэ, тэрэниие түлэхэ асуудалда ...равленинүүд, колхозууд болон совхо... организацинууд ехэ анхарал табидаг ...шье ойлгосотой. Эдэ асуудалнууд хадаа ...сооһоо гарана, Коммунис партиин шэнэ ...тын ёһоор түсгаар ехэ удха шанар... эмхидхэлые, тэрэнэй түлбэриие улам ...жаруулха гээшэ гол үндэһэн асуудал ...ээсэ дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын про...зэрэг энээнһээ болодог гэжэ Н. С. Хру... байна.

...лые бодомжотойгоор, зүбөөр табиха, ...е нарижуулха талаар Баргажанай сов...өөр байна. Тус совхозой хүтэлбэрилэг...д болон хүдэлмэришэдэй газетын хуу... хэлэһэн һанамжа тухай тусгаар хэ... ажахын үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэд, ...ээн тухай һаналаа хэлэхэ ёһотой.

...вхоз гурбан колхозые нэгэдүүлжэ, то...ы болоо юм. Теэд ажалайнь эмхидхэл, ...хуушаараа—бутархай зандаа үлэһэн ...бүхэн бага багаар бүхы юумэ хэдэг—... Жэшээнь, нэгэ отделениин үхэр аяар ...байдаг һэн. Иимэ байхадаа, эдэ гүүртэ, ...дэг хүнэй тоо хэтэрүү олон, тоо бү...адай байра байдал зохид соонь тү... байгаа. Мүн хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ...түй байдаг һэн.

...алдашье иимээр ажал эмхидхэгдэнхэй ...дашье, таряан ажалдашье харюусалга...арадаг байһан гээшэ. Жэшээнь, тугал... дамжуулха ушар ходо гарадаг һэн. ...түл хэдэн жэл соо үрэжүүлэгдэдэггүй

...алгын иимэ ехэ дутагдалтай байһые Баргажанай совхозойхид үйлэдбэриин ...одхохо, тус тустань шэглэлтэй болго... Сагай уларил ба бэшэ бэшэ арга ...мүн олон жэлэй дүй дүршэл хараадаа ...шэглэл тодорхойлһон байна. Хүтэл... мэргэжэлтэдэй бодоһоной ёһоор. Бар...**...ха-һүнэй шэглэлтэй, хонин ажал эр...нги ажахы болохо ёһотой.** Энээнииень ...вленн дэмжээ юм.

... тодорхойлхо гээшэ юумэнэй эхин лэ ...эхи ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэр...йна организациин ажал ябуулгада ехэ ...маар байна. Юуб гэхэдэ, эдэнэр хүсэл ...раад байна бэшэ, харин мүнөөдэрэй ...нуудые шиидхэжэ ороһониинь ехэ

...үүжэ, хаража үзөөд, арга боломжоёо ...з мал ажалдашье, таряан ажалдашье ...ожо, тус тустань шэглэлтэй болгоо. ...схай шэглэлтэй 5 фермэ, тус тустаа ...ригада эмхидхэгдээ. Энээнэй ашаар ...гүүртэ, өтаранууд үгы хэгдэжэ, мал ...алда харюусалгагүй ябадал эсэслэн ... Н. С. Хрущевой зүбшэһэнэй ёһоор, ...кээл бэлэдхэлгэтэеэ нэгэ гарта оруу-

...үлхын тулада нэгэ жэшээ дурдая. Ту...гарта дамжуулаад, малай гүүртэ, фер...дадаг байгаа гэжэ хэлэгдээ һэн. Үсөө ... түлнүүдые томо болгоходо, ушаргүй ...һаа гарта дамжан ябахадаа, түл олоо... һүрэг удаанаар нэмээгдэнэ. Тиигээд ...дээрэһээ эмэ тугал 2-3 жэл соо үрэ...а. Мүнөө нэгэдэхи отделени тугал ха-

ража томо болгодог байха юм. Тугалнуудай шэгнүүр нэмээһэнэй, хашараг гунжадые үрэжүүлээд, һү һаалиин фермэдэ үгэһэнэй түлөө түлбэри үгтэхэ болобо.

Үйлэдбэриин участогуудые томодхоод, тус тустань шэглэлтэй болгоходо, үшөө юугээрээ һайн бэ?

Һү һаалиин гүүртэнүүдэй ехээр таранги байхада, хүндэ ажал оньһожоруулха, «карусель», «ёлочка» табиха тухай хэлсэлтэшьгүй байгаа ха юм даа. Иимэ томо ажахы аад, үнеэ һаадаг нэгэшье түхеэрэлгэгүй байгаал. Мүнөө тус совхоз «карусель» тодхохоёо бэлдэжэ байна. Саашадаа энэ хүдэлмэринь үргэлжэлхэ юм. Хоёр жэл соо үнеэдэйнгээ тоо хоёр дахин олошоруулхаар хараалаа.

Үйлэдбэриие иигэжэ томодхоод, тус тустань шэглэлтэй болгоходо, ажал ехэтэй хүдэлмэри, нэн түрүүн мал ажалдахи хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха, совхозой хүдэлмэришэдэй ажал мэргэжүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин ямар нэгэн һалбарида хүдэлжэ дүршүүлхэ аргатай болгоно бшуу. Эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зам нээгдэхэ болоно.

Ажалые иимэ шэнэ гуримаар эмхидхэхэдэ, ажалай түлбэри гуримшуулагдаха болоно. Абаһан продукциин хэмжээгээр түлбэри түлэхэдэ, хүн бүхэн урмашуулагдаха жэшээтэй. Энэмнай тон шухала хэмжээн болоно. Үйлэдбэриие томодхоходо, тус тустань мэргэжүүлхэдэ, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ аргатай болохо байна. Мэргэжэлтэд зүбшэл үгөөд ябадаг байһан һаа, мүнөө үйлэдбэриин участогуудай, фермэнүүдэй, бригадануудай ёһото хүтэлбэрилэгшэд болохо юм. Баргажанай совхоздо эгээл иимэ болобо бшуу.

Үйлэдбэри эмхидхэхэ хэрэг нарижуулан һайжаруулжа, ажалай түлөөһэ зүбөөр үгэдэг болоходоо, тус совхозой партийна организаци, ажахын хүтэлбэрилэгшэд хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри улам дэлисэтэйгээр ябуулха, ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаруулха аргатай болобо гээшэ. «Бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө, нэгэниинь бүгэдэнэй түлөө» гэһэн коммунис ёһо гурим бодотоор бэелүүлэгдэхэ болоно.

Эгээл иигэжэ Баргажанай совхозойхидой партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй заахан заабаритай зохилдуулан бэелүүлжэ эхилһэн һанамжа дурадхалнуудынь эдэл даа. Бүхы юумэниинь хуу һайн үнгэрхэ аабза гэхын аргагүй. Олон асуудалнууд, бэрхэшээлнүүд тохёолдожо болохо. Мүн зарим алдуу дутагдалнуудшье гаража магадгүй. Эдэ бүгэдые ябуул зайсуулбал һайн байгаа. Эгээл энээндэнь үйлэдбэриин управлени, тэрэнэй мэргэжэлтэд ехэ туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй.

Баргажанай совхозойхидтол адли манай республикын бусад ажахынуудта үйлэдбэреэ шэнэдхэн хубилгаха, ажалай эмхидхэл, түлбэри һайжаруулха хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Мухар-Шэбэрэй управлениин «Эрдэм» совхоз, Хориин управлениин Чисаанын совхоз, Зэдын управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз иимэ ажал ябуулжа байна. Эдэ ажахынуудай түрүүшын алхамууд тухай мэдээсэлнүүд хэблэлдэ гараһан байха. Ажалай эмхидхэл ба түлбэриие шэнэ гуримаар эмхидхэхэ талаар хонишодой олон бригадануудта, тэрэ тоодо Хэжэнгын совхозой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ц. Буянтуевай бригадада гайхамшагта дүй дүршэл бии болонхой гээшэ. Энэ дүй дүршэлдэ, мүн бусад областьнууд болон хизаарнуудай баян дүй дүршэлдэ түшэглэн, ажахы бүхэнэй эрхэ байдалые хараадаа абажа, үйлэдбэриие түрүү аргаар эмхидхэхэ асуудалнуудые зоримгойгоор шиидхэхэ хэрэгтэй. Областной партийна организаци, партиин областной комитет, республикын правительство ажал үйлэдбэри эмхидхэхэ, тэрэнэй түлбэри түлэхэ хэрэгтэ бии болоһон шэнэ түрүү аргые дэмжэдэг байна.

Ажал үйлэдбэриие томодхоогоод, тус тустань шэглэлтэй болгоходо, хэрэг ажал дүүрэхэ гэжэ бодолтогүй. Энээнһээ саашадаа бүри ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаха зэргэтэй. Үйлэдбэриин управленинүүд, тэрэнэй парткомууд, колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэдэнэй партийна организацинууд ажахыгаа һалбаринуудые бүри тодорхойгоор, һайнаар хүтэлбэрилхэ уялгатай.

Баргажанай совхоздо хэгдэжэ эхилһэн хүдэлмэри аргагүй шухала удха шанартай гээшэ. Экономикын, үйлэдбэриие бүри һайнаар эмхидхэхэ асуудалые манай кадрнууд, нэн түрүүн үйлэдбэриин управленинүүд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд үдэр бүри анхарха уялгатай.

Түнхэндэ кукуруза таригдажа эхилээ

ТҮНХЭН. **(Телефоноор абтаба).** Эндэхи үйлэдбэриин управлениин түрүү колхоз, совхозууд хабарай эртын тарилгые богони болзор соо, шанар һайнтайгаар хэжэ дүүргэээд, кукурузаяа тарижа эхилбэ.

«Сибиряк» колхоз 4500 гектарта шэниисэ, 1138 гектарта горох тарижа дүүргэн сасуугаа, кукуруза ургуулагшадайнгаа звенонуудые поли дээрэ гаргаа. Майн 19-дэ Михаил Софьинай звено энэ ургамалай түрүүшын гектарнуудые тариба. Нүхэр Софьин дүй дүршэл ехэтэй хүн. Үнгэрэгшэ жэлдэ кукурузын гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 500 центнер, зарим газарай гектарһаа 1000 центнер хүрэтэр эшэ намаа абаһан байгаа. Мүнөөшье жэлдэ кукурузын тарилгада муу бэшээр бэлдээд, 129 гектар тарилга хэхэ түсэбтэй. Тэрэнэйнгээ га бүхэндэ 15 тонно нагшэбхэ гаргажа үтэгжүүлээ.

Колхозой бусад кукурузашад тарилгадаа һайнаар бэлдээ. Трактор, сеялкэ, культиватор болон бусад техникэнь түгэс бэлэдхэлтэйгээр энэ хүдэлмэридэ табигдаба.

Эндэхи звено тарилгын түрүүшын үдэрһөө техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэнэ. Үдэрэй 4 гектар тариха нормын орондо 4,5—5 гектарга хүргэнэ. Мүнөөдэрэй мэдээгээр тэдэнэр 20 шахуу гектарта энэ ургамал таряад байна.

«Сибиряк» колхозой Галба нютагай отделени колхозойнгоо ороохото ургамалнуудай тарилгын бүхы талмайн хахадыень шахуу эзэлнэ. Эртынгээ тарилгые амжалтатайгаар дүүргэһэн энэ отделениинхид майн 17-һоо хартаабха тарижа эхилээ. Тарилгань квадратно-гнездовой аргаар хэгдэнэ. Трактористнар нүхэд Галанов, Иван Цыбиков, машинист Сокто Гомбоев хартаабхын тарилга дээрэ эршэмтэйгээр ажалланад. Тэдэнэр 15 гектар дээрэ хартаабха һуулгаад байна.

Колхозой механизаторнууд ороохото ургамалнуудай эртын тарилга хэхэдээ, ажалай бүтээсын эрхим үльгэр жэшээ харуулна. Борис Домышев, Газим Хасанов гэгшэдэй агрегат үдэртөө 36 гектарай орондо 40—50 гектарта шэниисэ, яарса шанар һайнтайгаар тарилыень тэмдэглэмээр.

Эдэ амжалтань тарилгын үедэ колхозой партийна организациин эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри һайнаар табиһан дээрэһээ болоно. Колхозой бүхы полевой станууд һайнаар түхеэрэгдэнхэй, тэндэ механизаторнуудай хүдэлмэриин үрэ дүн үдэр бүри харуулагдадаг, уряа лозунг, плакат гэхэ мэтэ хүсэд бии. Механизаторнуудта зохисотой һайн эрхэ байдал олгогдонхой. Полевой стан бүхэндэ оро дэбдихэр бэлдэгдэһэн байна. Тэдэнэрэй амаралтаяа болбосоноор үнгэргэхын тулада радиоприёмник табигданхай. Шатар, даам мэтын элдэб наадан тэндэ бии.

Гэхэ зуура Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ, «Восточные Саяны», «Маяк» колхозууд хабарайнгаа тарилгые ехээр унжагайруулжа байна. Дурсагдаһан колхозууд ороохото ургамалнуудай тарилгые миил 52—57 процент болгоод ябана. Эдэ ажахынууд газараа тарилгада бэлдээгүй байһанһаа иимэ гээгдэлдэ оробо.

Д. Янданов

Атар хүрьһэтэ ардаг газар

Зэдэ Борьёогой үргэн сэлюун талаар атар шэнэ газар элдүүрилгэ түлэг дундаа. Эндэхи колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин ажахынууд энэ жэл 8500 гектар шэнэ газар элдүүрилхэ юм. Мүнөө «Октябрьский», Борьёогой совхозууд энэ хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулжа байна.

«Октябрьский» совхоз шэнэ газар элдүүрилхэ залуушуулай тусхай бригада эмхидхээд, 4 трактор хүдэлгэбэ. Тэндэ хахалагдаха шэнэ газар элбэг. Тиимэһээ байгша ондо 1850 гектар хахалха түсэбтэй. Энэ үедэ 800-гаад гектар хахалагдаад байна. Борьёогой совхоз нёдондо Зэдын гол дээрэ эдлэгдэдэггүй байһан 40 гектар шугы бургааһа сэбэрлэһэн байгаа. Мүнөө тэрэ газараа хахалжа эхилээ. Совхозой механизаторнууд 560 гектар шэнэ газар хахалбад.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз Нарин гэжэ газарта энэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлжэ байнхай. Зэдын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозууд 1600 гаран гектар шэнэ газар хахалаад байна.

И. Килик,
управлениин главна агроном.



Зэдын үйлэдбэриин управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизатор Сурун Семенов хабарай тарилгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, үдэр бүри даабаряа 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: тракторист Сурун Семенов сеялкэшэн Б. Абдурахманов хоёр ажаллажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Кукурузашад гээгдэхэгүй

Буряадайнгаа республикын тогтоһоор 40 жэлэй ойе ажалай эрхим амжалтатайгаар угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон Баян-Голой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд болон таряашад үйлэдбэриингээ управлениин ажахынуудһаа эгээл түрүүлэн эртынгээ тарилга хэжэ дүүргэбэ.

Тус колхоздо 2781 гектар шэниисэ, 168 гектар яарса, 138 гектар ешмээн, 262 гектар горох һайн шанартайгаар, хаһа саг соогоо таригдаа. Мүнөө колхозой механизаторнууд оройн ургамалнуудые тарижа эхилээ.

Тарилга дээрэ габшагай ажалаараа шалгарагшад олон. Тэдэнэй дундаһаа сеялкэшэн Гарма Бубеевэй, мүн Буда Дуртуевай даажа ябадаг тарилгын агрегадууд һайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэр халаанайнгаа даалгабариие үдэр бүри 150-һаа 200 процент хүрэтэр дүүргэжэ ябадаг юм.

Тиихэдэ колхозой кукурузашад полиингоо «хатаниие» саг соонь һуулгажа үрдихын түлөө ехэхэн бэлэдхэл хэжэ байна. Кукурузашан Бадма Дамбиев Челябинска областиин кукурузашадай дүй дүршэл халан абаха гэжэ шиидээд, мүнөө кукуруза таридаг үлхэгдэмэл гурбан сеялкэ холбожо, оньһыень тааруулжа, бэлэн болгоод байна. Энэ нүхэр Хүнтэйн талада 450 гектар кукуруза ургуулха уялгатай юм. Иимэ онол арга хэрэглэжэ шалаһан энэ кукурузашан ургамалаа тон богонихон болзор соо тарихань лабтай.

Б. Лубсанов,
управлениин агроном.
Баргажанай аймаг.

Һүүлшын гектарнууд

Сэлеэнэй зүүн тээхи нарһа, шэнэһээр холимог зурууд ойхониие алгад гарахалаарнай, урдамнай арбаад модоной оршондо Тээгдын тала гүбээтэн нэмжыгээдхинэ. Гүйлгэлдэлөөр ябатарнай, аяар саана тракторай хоёр агрегат хуа тооһо бурьюулхань харагдана. Нэгэниинь участогаа тарижа дүүргээ хэбэртэй, полиингоо захые хярхаглан, ороохо тарижа ябаһанаа, нүгөөдынгөө хажууда ошоод зогсошоно. Сеялкэнүүдэй хайрсагууд соо ороохо эюулжэ байһан һамбаланда тэдэ механизаторнууд тамхилжа үрдинэ. Бултадаа нэгэ жиирэй — залуу, щирраг шамбай хүбүүд ехэл хүхюутэйгөөр зугаа дэлгэнэ, заримдаа арсалдаадшье абана.

Тэдэ эдэ зон хэр зэргээр хүдэлжэ, ямар амжалта туйлажа ябадаг юм ааб гээд һонирхобобди.

— Эртын тарилга болгон гансал шэниисэ таринабди. Энэ ургамалые 1340 гектарта тарижа, үглөө мүнөө дүүргүүтэй байнабди,—гэнэ.

Энээндэньшье этигэжэ ядамаар бэшэ. Эндэмнай барандаал бэрхэ, үнэн зүрхэнһөө хүдэлдэг механизаторнууд ажаллана ха юм. Халаанайнгаа даабари үдэрһөө үдэртэ бултадаа үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээнь, Х. Аглямовай агрегат 32 гектарай орондо 46 гектар хүрэтэр тарина. Ринчин-Доржи Дашабыловай агрегат тэдэнһээ заашье гээгдэнэгүй. Тэрэнэй жолоододог «С-80» трактор нарин зурудтайгаар таридаг 4 сеялкэ зүдхэнэ. И. Валеев, Б. Митыпов, Ю. Ситников, С. Котовщиков, Д-Н. Жамбалов, А. Трофимов — эдэл даа һайнаар хүдэлдэг сеялкэшэд!

Эдэнэр барандаа залуушуул, үнгэрэгшэ үбэлдөө механизаторнуудай һургуулида һуража, мэргэжэл оложо гараһан нүхэд. Тиимэһээ тэдэнэр үшөөл дүршэл багатайшаг ааб даа. Гэбэшье тэдэндэ фермын механик Руслан Рачинский үдэр бүри энэрхы сэдьхэлтэйгээр туһална, заабарилна.

Машинын жэжэ заһабари, тоһо долго поли дээрэнь хэгдэнэ. Трактор болон бусад зэр зэмсэгээ һайнаар харууһалжа, тэдэндээ эзэн ёһоор хандажа ябаһанай ашаар эдэ агрегадууд эбдэрхэ, һаатахаяа болинхой.

Хараалаар лэ байтарнай урданай шофер, пенсионер Данзан Эрдынеевич Цыренов кузоваараа дүүрэн ороохо тээнхэй, сеялкэнүүдэй дэргэдэ сэхэ машинаараа гүйлгэжэ ерээд, саг дары хайрсагуудые ороохоор дүүргэдхинэ. Уданшьегүй ороохо тээһэн хоёрдохи машина поли дээрэ бии болоодхибо.

Совхозой главна агроном Н. Р. Евсеев, главна инженер К. М. Шурыгин механизаторнуудаа ходо эрьежэ байдаг, тэдэнэйнгээ хэһэн хүдэлмэри хинан шалгажа, заабари үгэжэ ябадаг нүхэд. Энэнь тон һайшаамаар. Иигэжэл ажалаа эмхидхэхэдэ, хүдэлмэринь урагшатайгаар, гуримтайгаар ябана ха юм. Тэрэнэй ашаар эртын тарилга хаһа саг соогоо, һайн шанартайгаар дүүргэгдэбэ.

— Энэ фермэ тарилгаа үшөөл эртэ дүүргэхэ аргатай байгаа юм. Автомобильнуудаа бултыень автозагрузчигаар хангажа шадаагүйбди. Тэрэниие түхеэрхэ гэхэдэ, хэрэгтэй зүйл «Сельхозтехникымнай» складта байгаагүй. Хүнэгөөр ороохо сеялкэ руу эюулхэ гээшэ хойнотоһон хэрэг шуу даа,— гэжэ нүхэр Шурыгин манда ойлгуулба.

Тэрэньшье зүб. Нэгэдэхи фермэ эртынгээ тарилга майн арбаадаар, гурбадахи фермэ — майн 7-до дүүргээ һэн. Мүнөө эдэ фермэнүүдэй таряашад силос болгохо ургамалнуудые, обёос, ешмээн түлэг дундаа тарижа дүүргүүтэй байна.

...Ажалай охито үдэршье бараг-дажа, наран ороод, боро хараан болошоно. Зүгөөр Адхын сагаанай саһата хуудам шэлын сайбалзан ёрбойлдохонь үшөөл тодоор харагдана. Тиигээшье һаань, Тээгдын талада булад агтын хүнхинөөн сууряатаһаар, һүниин халаанда гараһан тракторнууд хойноо табан анзаһата адар томо плугуудые шагтагаланхай, газарай хара хүрьһэ урбуулан, уухилан аахилан урагшаа зүдхүүлнэ.

Т. Данчинов.
Хори, Хүрбын совхоз.

...ФРИКЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛШЭДТЭ

... Хрущевой амаршалгын бэшэг

...ээ даанхай оронуудай гүрэнүүдые болон правительства...лоһорой Бүхэафриканска конференцидэ хабаадагшадта ...нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев халуун амар...бэшэг эльгээгээ. Энэ конференци Аддис-Абебэдэ нээгдэ-

...соо иигэжэ тэмдэглэгдэнэ. Иимэ ехэ түлөөлэлгэтэй кон...льно-сүлөөрэлгын революциин илан мандажа байһанай ...ун болоно гээшэ. Тус конференци хадаа колониализмын ...й ёһо гуримай үлэгдэлнүүдые газарай нюруу дээрэһээ ...хэ сүлөө, амгалан тайбан байдал болон дэбжэлтэ тээшэ ...жэ үгэхэ.

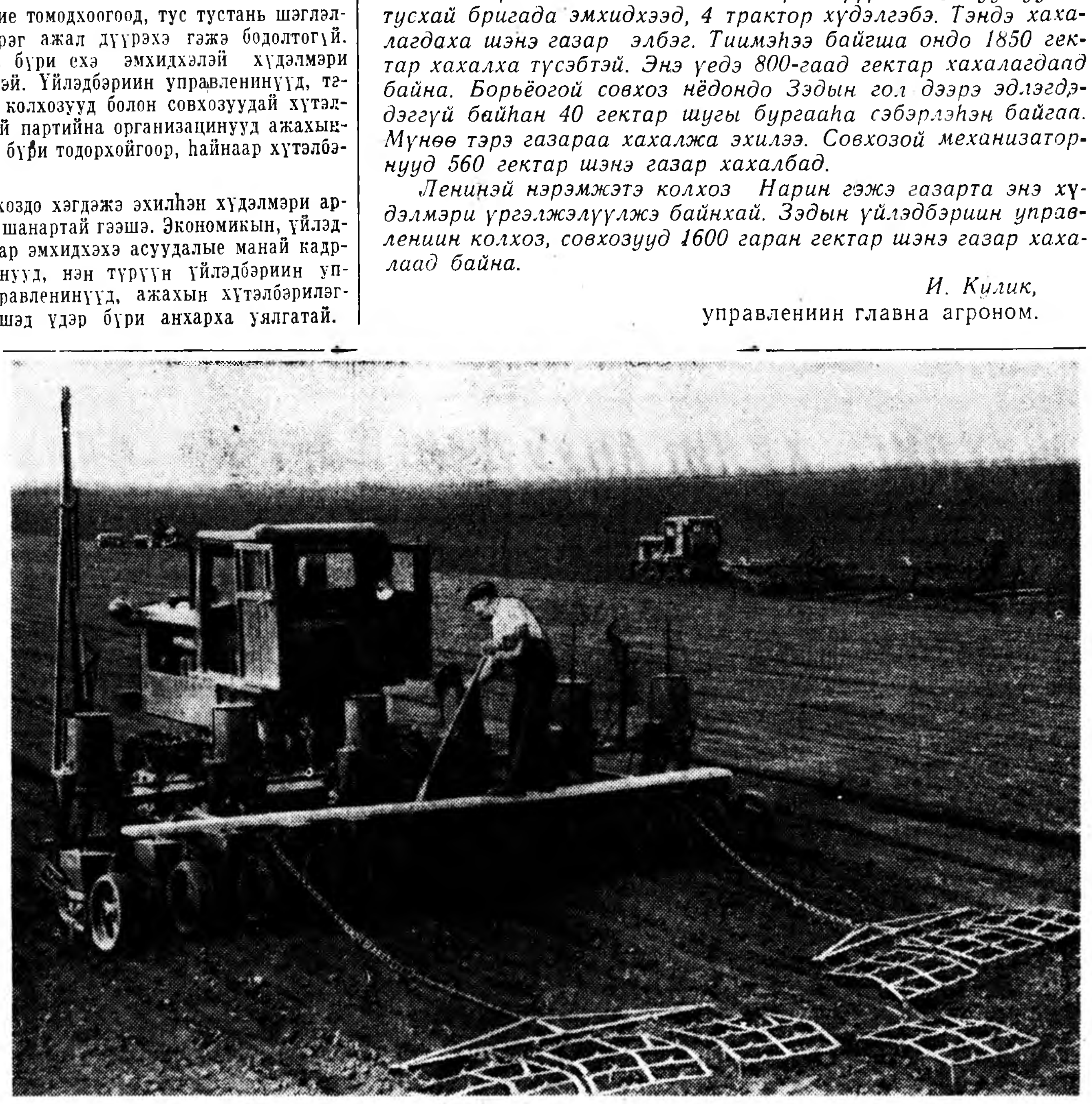
...ын гол анхаралаа хандуулжа байһан Африкын нэгэдэл ...ые Советскэ Союз һайнаар ойлгоно. Африкын арадуудай ...лэй үедэ гараһан энэ эрмэлзэлгые бэелүүлхэ хэрэгые ...арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө тэмсэдэг ...энэ гээд Н. С. Хрущевой бэшэг соо саашадаа хэлэгдэнэ. ...хэл янзын колониализмые хүсэдөөр усадхахын түлөө, ...ай гүрэн түрынгөө талаар бэеэ даанхай байдалые бэхи... хоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө тэмсэлые ...й правительство хамагай түрүүндэ талархалтайгаар уг...ии ёһоор дэмжэхэ байна гээд Советскэ правительствые ...һэн байна.

...Абебэдэ дээдэ тушаалтадай ...уулзалга боложо байна

...майн 22. (ТАСС). ...ай гүрэнүүдые бо...нуудые толгойлог...ши эндэ Африкын ...байшан соо мүнөө...а түбиин түлөө...а байшангай нюур ...ороной националь...на.

...нуудай нэгэдэлэй, ...альна дарлалтаһаа эсэслэн сүлөөлэлгын шухалын шухала асуудалнуудые конференци хаража үзэхэ юм.

Африкын оронуудай дээдэ тушаалтадай уулзахын урда тээ эдэ оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн болоһон байна. Конференциин зүбшэхэ зүйлнүүд болон шиидхэбэриин проектнүүд тус зүблөөн дээрэ бэлэдхэгдэһэн байха юм.



УКРАИНЫН ССР. Кировоградска областиин колхозууд болон совхозуудта 600 гаран бригада, звенонууд пропашной ургамалнуудые Украинын солото механизатор, Социалис Ажалай Герой А. В. Гиталовай онол аргаар хүдэлжэ ургуулха юм.

Кировоградай үйлэдбэриин управлениин «Украина» колхозой механизаторнууд ехэ газар дээрэ бар хүшэ хэрэглэнгүйгөөр саахарай свёкло тарижа, энэ ургамалай үндэр баян ургаса абахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлбэ. Зураг дээрэ: «Украина» колхозой поли дээрэ шэнэ сеялкээр саахарай свёкло тарижа ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺҮ ҺААЛГЫЕ, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЛГЫЕ ҮДЭР БҮРИ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЕ!

Энэ шухала хэрэгые партийна организацинуудай гол анхаралда абаха

Манай малшадай эрмэлзэл, оролдолго

Партийна хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө

Партиин Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай колхозой гэшүүд долоон жэлэй табадахи жэлдэ тон харюусалгатай социалис уялгануудые абаа. Тэдэнэй ёһоор колхознай гүрэндөө 2450 центнер мяха, 5500 центнер һү, мүн бусад продуктнуудые худалдаха болоно. Энэ жэлдэ ганса эбэртэ бодо малай тоо толгой 4300, тэрэ тоодо үнеэдэй тоо 1350 толгойдо хүргэгдэхэ.

Абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула колхозой партийна комитет, бригадануудай партийна организацинууд малшадай дунда горитойхон эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

Олон коммунистнууд мал ажал дээрэ ошожо хүдэлнэ. Һүүлэй үедэ арбаад коммунист хонишодоор, мал адуулагшадаар эльгээгдэнхэй. Ойрын сагта үшөө хэдэн коммунистнууд гүүртэ, отарануудта хүдэлхэеэ ошохонь. Мүнөө манай партийна организациин 36 коммунистын 20-ниинь үйлэдбэриин эгээл харюусалгатай—мал ажал дээрэ хүдэлнэ.

Гүүртэ, отарануудай, фермэнүүдэй хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдээ. Мүн малшад бүхэн тус тустаа уялгануудые абаад, тэдэнээ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Гүүртэ, отарануудай, мүн малшадай ажал хүдэлмэриин дүн арбан хоногой, һарын һүүлээр согсолон гаргагдажа байдаг.

Манай колхоз байгша оной түрүүшын хоёр квартал соо 510 центнер мяха гүрэндэ худалдаха түсэбтэй аад, дүрбэн һара соо 570 центнер худалдажа, хахад жэлэйнгээ түсэбые хоёр һараар уридшалан дүүргээ. Энэ амжалтамнай малшадай, коммунистнуудай һайнаар хүдэлһэнэй ашаар туйлагдаа.

Үнгэрэгшэ жэлэй намар эбэртэ бодо мал шахан таргалуулха зорилготойгоор хоёр гүүртэ эмхидхэгдэһэн юм. Эдэ гүүртэнүүд дүй дүршэл ехэтэй малшад, коммунистнууд Балдан Гармаев, Цыбен Цибиков гэгшэдтэ даалгагдажа үгтэһэн байгаа. Тэдэнэр даалгаг ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандажа, үбэлэй хүйтэндэшье, хабарай хагсуудашье толгой бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдээ 700—800 граммаар нэмээһэн байна.

Энэ жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һааха уялга абаад, һаалишаднай горитой амжалта туйлажа байна. Һүүлэй дүрбэн һара 20 хоногой туршада колхоздомнай һү һаалга нёдондонойхиһоо 50 процентээр дээшэлээ. Колхозой түрүү һаалишад Надежда Гончикова, Вера Мижитдоржиева, Долгор Шагдурова болон бусад һара бүри даабаряа амжалтатайгаар дүүргэжэ, бусадта үльгэр жэшээ харуулна. Мүнөө манай һаалишад гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидээд, «унаһан малгайгаа абангүйгөөр» хүдэлжэ байнад.

Һү һаалгаар социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн һаалишадта дамжуулгын Улаан тугханууд мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг болонхой. Арбан хоног бүхэнэй һүүлээр һаалишадай мүрысөөнэй дүн согсологдожо, малшадай үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Мүн тэрэшэлэн һаалишадай ажалай дүнгөөр бюллетень гаргагдана.

Гэбэшье һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлжэ үшөөл шадаагүй байнабди. Колхознай үнеэн бүриһөө бага һү һаагаа гэжэ сэхынь хэлэхэ хэрэгтэй.

Н. Ванчиков,
Захааминай «Байкал» колхозой парткомой секретарь.

Хоёр хүнэг соо һаана

Республикын түрүү һаалишадай нээмэл бэшэгтэй танилсаһан Хориин колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин Чисааньн совхозой 6-дахи фермын һаалиин гүүртын хүдэлмэрилэгшэд (даагшань П. Б. Бухаева) абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Энэ гүүртэ байгша оной үнгэрһэн дүрбэн һарын туршада 120 гаран центнер һү нёдондоной тэрэ үеынхидэ орходоо үлүү ехые һааба. Тиихэдэ үнеэн бүриһөө 350 гаран килограмм һаагдаад байха юм. Тэрэнь үнгэрһэн жэлэйхиһээ 80 килограммаар дээшэ болоно.

Гүүртэ дээрэ арбан һаалишад хүдэлнэ. Тэдэнэрэй олонхинь ажалай эрхим үльгэр жэшээ харуулна. Г. Гончикова, М. Цыренова, В. Степанова болон бусад энэ үе соо үнеэн бүриһөө 340 килограмм һү һаагаад, совхоз соогоо түрүү һууридa ябанад.

Үдхэн, тоһолиг һү һаахын түлөө эдэ һаалишад тэмсэнэ. Үнеэгээ һаахадаа һүнэйнгөө үдхэн, шэнгэниие илган, хоёр ондоо амһарта соо һаадаг байха юм. Тиимэһээ тушааһан һүнэйнь тоһолиг 4,3—4,6 процент байдаг.

Үнеэдтээ һү үгэһэнэйнь зэргээр концентрат, силос гэхэ мэтын тэжээл эдюулнэ. Гэбэшье һаалишад силосээ 5 километрэй газарһаа зөөнэ.

Энэ оной 1-дэхи кварталай дүнгөөр тус гүүртэ совхозойнгоо дирекци болон парткомой мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Р. Цымпилов.

Түсэбөө уридшалан дүүргэхэбди

Республикын түрүү һаалишадай уряа бэшэгтэ харюу болгон, манай колхозой малшад гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые арбан хоногоор уридшалан дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө һаалишан бүхэн эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байна.

Даажа байһан үнеэдээ һайнаар эдеэлүүлһэн, харууһалһанай ашаар манай колхозой һаалишад адууһа малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар горитойхон амжалта туйлана. Жэлэй эхинһээ хойшо тэдэнэр бүхы гүүртээрээ үнеэн бүриһөө 860 литр һү һаагаа. Үнинэй һаалишан Агафья Литаева оролдосотой ажалаараа шалгарна. Дүрбэн һара 20 хоногой туршада үнеэн бүриһөө 900 литр һү һаагаад, колхоз соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябана. Мүн залуу һаалишан Екатерина Емельянова Агафья Литаеваһаа заахашье гээгдэнэгүй. Жэлэй эхинһээ хойшо нүхэр Емельянова үнеэн бүриин 880 литр һү һаагаа.

Буряадай республикын алдарта 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ манай колхозой һаалишад эдэбхитэйгээр оролсоод, хахад жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һаахын тула бүхы шадалаараа оролдожо байна.

М. Мокров,
Тарбагатайн «Советская Россия» колхозой түрүүлэгшэ.



Евдокия Михайлова үни удаан саг соо һаалишанаар хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй малшан болонхой. Энэ жэлдэ тэрээндэ шэнэ түрэһэн гунжадууд даалгажа үгтэнхэй. Түрэхэһөөнь хойшо залуу үнеэдээ һайнаар харууһалжа, зүбөөр һааһанай ашаар жэлэй эхинһээ хойшо шэнэ түрэһэн гунжан бүриһөө 400 гаран литр һү һаагаа.

Н. СОФРОНОВОЙ фото.

Слесарь Николай Васильевай лабо...





Гэрэлтэй һаруул хэдэн таһа... Эдээн соогуур станогууд, чертеж...нууд бии. Ленинградай «Вибрато... сарь Николай Николаевич Вас... лаборатори иимэ түхэл маягтай... Суута хүдэлмэришэн-ухаалан... тээз хамта эгээл эндэ шэнэ техн... гуулна. Коммунис ажалай нэрэ... лективэй ажал хэрэг тухай бү... хэ. Арадай ажахын туйлалтану... Бүхэсоюзна выставкэ дээрэ эн... хүдэлмэри үндэр сэгнэлтэ абаа. З... бии болоһонһоо хойшо 4 жэл с... мэри оньһожоруулдаг 100 гаран... мент болон түхеэрэлгэнүүд зо... олонхи предприятинуудай хабсар... на болон бусад ажалда хэрэглэ... хёогшод угаа һонин зохёохы ажа... даг юм. Арадай ажахын элдэб һа... нэ шэнэ зэбсэг түхеэрэлгэнүүд... хёодог хүдэлмэришэдэй ажалда... туһалдаг юм.

Зураг дээрэ: 1. (зүүн гарһаа)... льев, техник Надежда Богачева... Константин Золин гэгшэд бүтээ... мадай конструнци зүбшэжэ бай... риин механическа участок. Эн... лективэй ухаалан һанамж... дынь бодото хэрэг дээрэ бүтээг... лай Васильев токарь Владими... шэнэ инструмент бүтээжэ байһа... дана.

ТАСС-ай...

НҮХЭДТӨӨ ХҮНДЭТЭЙ БРИГАД...

Виктор Коломеец Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилдаг заводто ажаллахаяа хоёр жэлэй саада тээ ерээ һэн. Түрүүшын үдэрһөө эхилээд ажал хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандажа, сугтаа ажалладаг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоо.

Сэрэгэй албанда байхадаа Виктор Коломеец слесариин мэргэжэлтэй болоһон юм. Тэрэ мэргэжэлынь мүнөө ажал хүдэлмэридэнь ехэ хэрэгтэй, туһатай байба. Энэ мэргэжэлээ саашадань дээшэлүүлхэ гэжэ Виктор хододоо оролдодог. Сүлөөтэй сагаа миил үнгэргэдэггүй. Слесариин мэргэжэлэй тухай ном, журнал уншадаг, тэрэнээ һайнаар шудалдаг байгаа. Үнинэй дүй дүршэл ехэтэй слесарьнууд Василий Седых, Иван Гордеев гэгшэд мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь Викторто горитойхон туһа хүргөө.

Иигэжэ Виктор Коломеец хоёр һарын хугасаа соо 4-дэхи разрядай мэргэжэлтэй слесарь болоожо шадаа.

1961 ондо Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын завод электровозуудые заһажа эхилээ. Мэргэжэл шадабаряар һайн, ажал хүдэлмэридөө шударгы бэрхэ хүнүүд эндэ ерэһэн түрүүшын электровоз заһабарилха болоһон юм. Заһабарилгын энэ хүндэтэй бригадада нүхэр Коломеец оролсоо һэн.

Тэрээнһээ хойшо нилээд саг үнгэрөө. Мүнөө Виктор Коломеец 20-ёод хүнһөө бүридэһэн залуушуулай бригада хүтэлбэрилнэ.

— Бэрхэ болооб гэжэ Виктор Коломеец нүхэдэйнгөө дунда һайрхадаггүй. Харин ойлгоогүй юумэеэ дүй дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэдһээ ходо асуудаг, тиигээд тэрэнээ бригадынгаа гэшүүдтэ тайлбарилан хэлэжэ үгэдэг,— гэжэ аппаратна цехэй бригадир Алексей Ковалёв хэлэнэ.

Коломеецэй хүтэлбэрилдэг аппаратна цехэй хабсарагшадай бригада эндэ ерэһэн электровозуудай оньһо һайн шанартайгаар заһабарилдаг, энэ хүдэлмэриин өөрынь үные хямдаруулха гэжэ ходо оролдодог.

Жэшээнь, энээнһээ урид асарагдаһан электровозууд муугаар заһабарилагдадаг байгаа. Заводой зарим цехүүд электровозой хэрэгсэлнүүдые заһабарилаабди гээд удаан баридаг, тиимэһээ хабсаралгын цех саг болзор соогоо түсэбөө дүүргэдэггүй һэн.

Иимэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг ябадал дары усадхаха гэжэ нүхэр Коломеец бригадынхидайнгаа дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаа. Бригадын гэшүүн бүхэн юу хээб, тэрэнээ дансада бэшээд, гараа табидаг байха гэжэ тэдэнэр нэн түрүүн шиидхээ. Тиигэбэл, хүдэлмэришэн бүхэн харюусалгаяа мэдэржэ, голодоһо гаргахагүйнь тула оролдохо. Мүн ямар нэгэн оньһо гү, али электровозой бусад хэрэгсэл заһажа байһан бүлэг хүдэлмэришэд өөһэдынгөө дундаһаа эрхилэгшые томилхоор шиидээ.

Мүнөө энэ бригада 3-дахи электровозоо эрхим һайн шанартайгаар заһабарилжа дүүргээ. Тэрэнэй өөрынь үнэ нилээд хямдараа. Энэ амжалтадань мүн бригадир Коломеецэй габьяа биил даа.

Тус бригадынхид мүнөө коммунис ажалай... зэргэдэ хүртэ... эршэмтэйгээр а...

«Эрхим һайн... даг бригада» н... олохо гэһэн шэ... дой хүдэлмэри... дараа. Нүхэр... тэлбэрилдэг... хүндэтэ нэрэ з... урид хүртэбэ.

Мүнөө элдэн... гаа 40 жэлэй о... дэлгэрһэн соци... дэ оролсоод, а... жалта үдэр бү...

Виктор Коло... гаа ажалай б... дээшэлүүлжэ, з... оньһонуудые... саг болзор соо... гэжэ оролдон,... үүсхэлтэйгээр...

Энэл даа,... жэлэй ажалай... таһаа илалта... амжалтада» гэ... тор Коломеец... халуунаар дэ... шэнэ амжалта... хүсэ шадалаа... мунизм тээшэ...

А...

ГҮБӨӨГЭЙ ОРОЙҺОО ХАРАХАДА...

Хайшаашье харахада, нюдэ алдама үргэн ехэ тала униартажа, тэхэрижэ байһан сагые гэршэлэн байна. Энэ үргэн таладаа таарама баһа тиимэ полинууд. Заха зүүрынь харагдаха юм гэжэ үгы. Хэтэрүүлжэ хэлэдэг хүнэй далай шэнги гэхээр. Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» совхозой полинууд эгээл иимэл даа.

Энэ управлениин бусад ажахынуудтал адли эндэхи тарияашад хамна забдагүй тарилгаяа хэжэ байна. Мүнөө жэлдэ «Эрдэм» совхозойхид нёдондо жэлэйхидэ орходоо бүри ехэ газарта орооһото ургамал тарихаар шиидэбэ. Нёдондонойхидо орходоо 3947 гектараар ехэ тарилга хэгдэхэ юм. Тэрэ тоодо гансахан шаниисэ 3170 гектартань таригдахань.

Тус совхозой нэгэдэхи отделениин полинууд совхозой центрһээ эхилээд, набтархан добо гүбөөнүүдэй саагуур хоргодон ороно. Энэ багтаа үндэрнэг нэгэ нюсэгэн гүбөөгэй оройдо полевой станиинь һууринжанхай. Энэнь ехэ бодомжотойгоор хэгдэһэн байхаһаа гадна намжар гоё газар байба. Энэ гүбөөгэй оройдо байһан полевой станда ерэхэдэ, хэдэн зуун гектарта нэмжыһэн ехэ полинь альган дээрэ байһан мэтэ элеэр харагдажа байна. Агрегадууд, агрегадууд, агрегадууд... Холынхидыень харахада, бүри багахан болоод, нэгэ гонзод гэһэн юумэн һолжоржо ябаха юм, шагтагалжа ябаһан сеялкэнүүдыньшье обёоргодоногүй. Түгэлдэр хүсэтэй үнгэ бүриин энэ техникэ харахадаа 10 жэлэй саада тээ эгээл энэ байгша намжагэр ехэ поли ямар түхэл маягтай байгаа һааб гээд ойндо ороодхино...

«ДТ-54» тракторнуудай шагтагалжа ябаһан машинануудынь элдэб янзын. Тарянайшье, пропашной ургамалнуудайшье сеялкэнүүдые шагтагаланхай тракторнууд жороололдоно. Энэ хадаа хабарай тарилгые үргэн дэлисэтэйгээр ябуулжа байһые гэхэ гү, али бүхы ургамалнуудые тарижа эхилһыень гэршэлнэ ха юм.

Буряад ороной Украина гүүлдэг Мухар-Шэбэрэй нэгэ ажахын тарияшадай гансахан участогай ажалай газаа талаһаань харахада иимэ байна.

Эндэ ажаллагшадай хэрэг ажалтай танилсаа һаа бүришье һонирхолтой байхань лабтай.

...«ДТ-54» тракторай «толгой» дээрэ бишыхан улаан туг хадхаатай нэгэ агрегат тарилга хэжэ ябана. Энээнэй жолоошон Иван Иванович Козловский машинаһаа буугаад найдамтай алхамаар миһэрһээр наашаа ерэнэ. Мүнөө энэ трактористын агрегат хартаабха тарижа эхилэнхэй. Сеяльщигынь нүхэр Трофимов, хоёрдохи трактористнь нүхэр Бурдуковский гэгшэд түрүү һууряа батаар барижа ажаллаха хүсэлэнтэйнүүд. Мүн эдээндэ дүтэнэг үшөө нэгэ агрегат хартаабха тарижа ябана.

Полевой стан. Тракторна вагончик соо эдеэ шанагшад: Любовь Дмитриевна Антонова, Наталья Павловна Варфоломеева гэгшэд юумэеэл хэжэ һалирнад ха.

— Хүнүүдэй захилаар эдеэ бэлдэдэгбди, эдеэ хоол һайн, һүн лэ үгы агша, бэшэ юумэн хуу бии даа, — гэжэ эдэ хоёр хоорэнэ.

Вагончик соонь арюун сэбэр, сэнгэлиг һайхан агаарта, одоол гоё даа. Ханадань хоёр улаан тугханууд хадхаатай, доронь трактористнуудай, агрегадуудай нэрэ бэшээтэй. Нэгэн тухайнь дээрэ хэлэгдээ һэн. Ороһото ургамал тарихадаа эрхим жэшээ харуулһан Никита Калашниковай агрегадта нүгөө тугынь үгтэһэн байба. «Молни» хуудаһан гаргагданхай байна. Мүн лэ эрхимэй эрхимүүд эндэ бэшэгдээтэй.

Майн 2—3-да тариһан шэниисэ бултайжа эхилээ.

Иигэжэ тус совхозой 1-дэхи отделениин механизаторнууд бүхы ургамалнуудые тарижа эхилэнхэй. Ороһото ургамалнуудһаа гадна, горох, турнепс, хартаабха тарижа байна.

Д. ЖУГДУРОВА.
«Эрдэм» совхоз.
Майн 17.

ЖҮҮЛИГ, ХУЛИГАНУУДАЙ ХАРГЫ ХААХА

★

Б. ЦЫДЕНЖАПОВ,
Буряадай АССР-эй прокурор

★ ★

«Олониитын хиналтые ёһотойгоор эмхидхэжэ шадаа һаа, хулиган, хулгайшад болон бусад этэгээдүүдтэ амар заяа үгэхэгүйбди»— гэһэн Н. С. Хрущевой үгэ һанагдана ёһотой. Үргэн олон ажалша зон, мүн организацинууд социалис зөөри сахиха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүд, хиналтын постнууд арадай зөөри хулгайлдаг, үридэг, хамаагүйгөөр тэрээндэ хандадаг ябадалнуудтай эбсэшэгүй тэмсэнэ.

Хүтэлбэрилэгшэдэй хиналтын һула, алмайшаг лэ байһан газарнуудта үрилтэ, хулгай болоно ха юм. Иимэ ушарнууд илангаяа худалдаа наймаанай организацинуудта ходо үзэгдэнэ. Шалгалтын-ревизионно хүдэлмэриин һула байһан дээрэһээ эд бараа ехэтэй склад, магазинууд хулгайшадта таарамжатай газар болоошоно. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймпотребсоюзай Хойморой сельподо складые даагша Будаев бухгалтер Халтанов хоёр зоргооро аашалжа байгаа. Тэдэнэр 17 мянган түхэриг хулуугаад баригданхай.

Түнхэнэй промкомбинадта жүүлигүүдэй үүр бии болоод, совнархозой УРС-ын баазын главна бухгалтер Ильин, комбинадай директор Дёмин, ахалагша бухгалтер Кырмыгенов, экспедитор Иванов гэгшэд хулууһан мүнгөөрөө үнэтэй эд бараа худалдажа абадаг, архидадаг байба. Энэ хара хэрэгэй эли болоодшье байхада, ОРС-ын начальник нүхэр Роговой, ажаһуудалай талаар хангаха управлениин начальник нүхэр Таряшинов гэгшэд анхарал табяагүй. Үнгэржэ ерэхэдээ, нүхэр Таряшинов комбинадта боложо байһан хэрэгүүдые дуулаһанай һүүлдэ шалгажа үзөөгүй байха юм. Управлениин ревизорнууд комбинадта хэдэ дахин ерэхэдээшье, финансын талаар жэжэхэн хазагайруулгануудые тэмдэглээд лэ ябашадаг байгаа. Тэндэхи жүүлигүүд ревизорнуудые бэлэхэнээр мэхэлээд табидаг байба. Зарим хүтэлбэрилэгшэд гүрэнэй зөөри үригшэдые далдалан халхална. Жэшээнь, горпищеторгын директор нүхэр Аржанов үрилтэ, хулгай хэһэн хүнүүдые ажалдань үлөөдэг байгаа. 1962 оной апрель соо № 100 магазинда (даагшань Суворова) үрилтын элирүүлэгдээшье һаань, Суворова тэрэл магазиндаа наймаалагшаар үлөөгдэһэн, хэдэн һарын һүүлээр дахинаа магазиние даагшаар томилогдоһон байна. Тэрэ магазинда ехэхэн үрилтын болоһониинь һаяхан дахинаа элирбэ.

Ажахын тоосоото 5-дахи магазинда богонихон болзор соо 5500 түхэригэй эд зөөриин үрилтэ, хулгайлга болоо. Горпищеторгын дирекци зэмэтэдые олохо зэргэтэй байһан аад, юушье хээгүй. Наймаалагша Титовагай үрилтые нюуһан Макушкин энэ магазинай директорээр томилогдоо. Энэнь Крыловой басни соохидол, сурхайе хэһээгээд, уһа руу хаяба гээшэдэл адли болоно.

Манай Эхэ ороной бүхы эрхэтэдтэл адляар худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд амаралта абаха зэргэтэй ха юм. Гэхэ зуура, горпищеторгдо энэ хуули ходо эбдэгдэнэ. 1961 ондо складай 12 хүдэлмэришэд, 1962 ондо — 7 хүн амаралта абаагүй. 17-дохи, 25-дахи, 40-дэхи магазинуудые даадаг Васильева, Блинова, Афанасьева амаралта абангүйгөөр гурбадахи жэлээ ажаллажа байна. Иигэжэ ажалда хабаатай хуули ёһо эбдэхэ, үнэй сэхэ хүнүүдтэ амаралта үгэнгүй хүдэлгэхэ гээшэ алмай хүтэлбэрилэгшэдэй хэрэг болоно.

Колхоз, совхозуудта үнэтэ зөөри даажа байһан зарим хүнүүд тэрэнээ хамаагүйгөөр үринэ, хулгайлна. Шалгалтын-ревизионно хүдэлмэриин һулаар табигдаһан дээрэһээнь, «Восточные Саяны» колхозой бригадир Бузаев харанхы ябуулгануудые хэдэг байба. Тиин колхозой һаалиин 20 үнеэе муу малаар андалдаа.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлен... нэрэмжэтэ кол... шэ байһан Киз... дай сүүдээр сү... галтын һула б... шалан, худал... автомашинын...

Гүрэнэй, коопе... ри хулгайлагш... рагүйгөөр тэмс... наар эмхидхэх... шад табина. ... зургаанууд, тэ... рилэгшэд, хин... арадай зөөри... харгые хааха... уялгатай. Ту... риин управ... Октябрьска р... зөөри хамгаа... ниитые хабаа... зүбшэн хэлс... хабаадагшад... рилэгшэдые, ... табиһан ал... дахин шалга... зөөри хулгай... тэй хайшан ... хайгаа хөөр... зөөри хулгай... гэмтэ ябадал... Тиимэһээ жү... та эсэргүү д... тойбди.

РЕСПУБЛИКЫНГАА 40 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

...нээр мүндэлһэн Тамча нютаг

...сагаан тала...
...нагүй буряад зон нютаг ороноо уужам сэ... ...еэ һайхан юм гэжэ магтахаяа забдабал, Там... ...тала шэнги гэжэ хэлсэдэг зантай.
...дань нэмжээ тэрэ талада ажалша арад зон ...шуулай дарлалта доро үлдэжэ, дааража, үб...да нэрбэгдэжэ, хосорхын туйлда хүрэжэ бай... ...л Октябриин революциин аша туһаар социа...нэ байдал зохёожо, энэ нютагай буряад, ...д олон яһата ажалшад шэнэ Тамчые мүндэ... ...луута Нуурай шулуу нүүрһэнэй шахтанууд, ...ск шэнэ город, Улаан-Үдэһөө Наушка ошо... ...зам, Галуута Нуурай баруун зүүн хойморооо ... Сэлэнгын совхозой, Ленинэй нэрэмжэтэ кол... ...ургасатай газар таряалан, олон түмэн мал, ...аһанай завод болон бусад олон предприяти... ...осон түхэлтэй һуурин тосхонууд бодожо, ню... ...бүхы республикымнай зоной омогорхол бо...

...агта ажаһуугшадай амжалта, илалта, ерээ... ...түсэб тухай түс хуудаһандаа тобшо тэдыхэ... ...лхые хүсэжэ, доро дурсагдаһан нүхэдтэ үгэ



«А» үзэг мэдэхэгүй элинсэг хулинсаг үбгэн аба эжыһээ үг залгаһан хүүхдүтэй баяртай һурагшад. Гусиное Озеро түмэр замай станциин № 92 дунда һургуулида 1400 үхибүүд һуралсана.

...хяа һанахада зүүдэн мэтэ

...айматайб. Наһа... ...хуби социа... ...һан сагта ажа... ...жэлэйнгээ жар...банаб.

...йхан мүнөөнэй ...могорхохо, бахар... ...дань буряадууд ...а харанхы бай... ...ын доромжолго, ...о ябаһан зон ...жэ эзэлүүдгүй ...м. 40—50 жэлэй ...анай энэ багта ...зар гэхэдэ Там...һэн. Тэндэ Бу... ...бүхы дасануу... ...г хамба лама ...ламанар 15—16 ...хурал уншалга ...хүн зониие мун...тэдүүлдэг һэн. ...шэмэжэ гоёоһон ...алшадай хара ...а толоржо, тэ...арынь зонойл ...ажа байгаал. ...гэһэн суугаарнь ...й зүг бүхэнэй ...дһаа мянга тү...даг һүзэгтэй... ...гэжэ юун бай... ...Ямар нэгэн ...эхилхэ боло... ...дэ тудадаг үр...ие дааха гээшэ ...аа,—гэжэ доро...ан, үбгэд, хүг...лотор голхорон ...

...эрэй, Сэлэнгын ...фермын луго...эбхэ гаргажа, ...Баян голой ...Тамчын даса... ...эдлэл байһан ...эй хубиин зөө...ада суглуулжа ...гадна, хургаар ...дэггүй аад, тии...йда эзэмдэжэ, үгытэйшүүлые заража, ламанарай тэһэ биса баяжаһаниинь тэрэ һэн.

Ламанар баяшуулай зоргондоо аашалжа байһан талада мүнөө хүхинэжэ байһан хамтын ажалда шадал зэргээрээ хубитаяа оруулхые оролдохоёдоо сэдьхэлээ ханажа ябагдадаг. Минии хүдэлдэг луговодуудай звено Сэлэнгын совхозой 3-дахи фермын уһалагдадаг сабшалан дээрэһээ 15—20 центнер үбһэ абаха уялгатай юм. Хэлэһэндээ хүрэхэ гэжэ һахы һалаг хүдэлжэ байнад, тэдэнэй зэргэдэ бишье дундуусаа оролсоноб?

Ц-Д. Дамбаев,
Сэлэнгын совхозой луговод,
пенсионер.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын совхозой коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэ зэргэтэй Сайдамай һүнэй гүүртын һаалишан Цыремаа Базарова. Нүхэр Базарова мүнөө үнеэн бүхэнһөө 8—10 литр һү сүүдхэдээ һаана.

...харгын шэжэм дээрэ

...агай залуушуулые түмэр замда хүдэлыт гэһэн ...риһөө Тамча ерэжэ ажаллаһаар 23 жэл боло...

...түмэр замай бүтээд байхада, поезднууд хо... ...ябадаг, станцинуудай сигнализациин хэрэг... ...орондын харилсаан тулюур байгаа һаа, мүнөө ... Поезднуудай һүндэлэл олошорхоһоо гадна, ...эбэринь һураггүй ехэ, айхабтар түргөөр яба... ...нцинуудта диспетчерскэ албые нарижуулхын ...матическа аппарат хэрэглэгдэнэ.

...аһабарилга, сахилга дээрэ шэнэ хэрэгсэл... ...уд нэбтэрүүлэгдэнэ. Манай бригадын учас...кын рельснүүд табигдаа. Шпала доро балласт ...хюрөөдэхэ, нүхэлхэ хэрэгтэ урдань бар хүсэ ...аа һаа, мүнөө механизмын аргаар бүтээдэг ...сын шанар шалгадаг нарин прибор манда ехэ

...арталай дүнгөөр манай бригада түрүү һуури ...ута хүртөө һэн. Бригадамнай 12 хүнһөө бү...эхэнэрнүүд, шамбай бэрхэ, журамтай хүдэл...дэнэй гурбаниинь буряад, украинка, татар ...адыньород зомди. Манай энээхэн бригада... ...дотор олон яһатанай эбтэй, эетэйгээр ажал... ...һайн һайхан заншалые харуулна гэжэ һа...

А. ЯКОВЛЕВ,
түмэр зам заһабарилагшадай бригадир.



...ашаар Тамчын талын хара хүрьһэн урбуу... ...: Сэлэнгын совхозой 3-дахи фермын залуу ... Несгоренко шэнэ газар хахалжа ябана.

Тоёон

1933 ондо поэт Дамба Дашинимаев «Тоёон» гэжэ суута шүлэг зохёоһон юм. Энээнэй аялгаар залуу поэт Даши Дамбаев мүнөөдэрэй Тоёон тухай шүлэг бэшэһэниие эндэ толилнобди.

Сэлэнгыем гоёон,
Сэнхирлэнэш, Тоёон.
Орой өөдэш зорёоб,
Омог шүлэг зохёон.
Нэрэш дуутай, хонгёо —
Нэрьен байна солгёо.
Толи дуунайм дохёо —
Тоёон, Тоёон, Тоёон!
Магнай дээрэш зэһээд,
Манай аха поэт

Магтаал шамай эргээр,
Маша золыш мэдээд.
Шинии хормой тодоод,
Шэнэ город бодоод:
Ялбан гинпэ одоол
Ягаан гэрэл тодоор!
«Хара алта» ашаад.
Хамбы вагон дабшаад
Шахтёр хүлһөө аршаад,
Шамбай хүхюун дабхяа.

Шинии ашаар, шахтёр,
Шэрэм харгын зүргөөр
Ута состав түргөөр
Утаа бушхан хүлгөө.

Аялгымни дохёо,
Алдарш энэл, Тоёон!
Нэрьен байнаш солгёо —
Нэрэш дуутай, хонгёо!

Сэлэнгын индустри хүсэеэ улам эршэдүүлнэ

М. ДОНДУБОН,
Гусиноозерскын промышленна үйлэдбэриин паркомой секретарь

Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй тогтоолоор манай Гусиноозерскын промышленна үйлэдбэриин зоно байгуулагдажа, олон һалбаринуудай промышленна предприятинуудые партийна талаар хүтэлбэрилгэ нилээд тодорхой болгогдоо. Үйлэдбэриин шэнжэ баримталан хэгдэһэн ажахын эмхидхэлэй шэнэ хэмжээ ябуулгануудай аша үрэнь элиржэ захалаа, саашадаа үшөө ехэ амжалта харуулагдахань дамжаггүй.

Энэнһээ урда манай зонын олон янзын томо, жэжэ предприятинууд тодорхой ударидалга, хүтэлбэрилхы нэгэ газарһаа абадаггүй байгаа бшуу. Тиимэһээ предприятинууд хоорондоо холбоо, туһалалсалга муутай, доторойнгоо арга боломжо һайнаар хэрэглэдэггүй байһан юм. Мүнөө манай зонодо шулуу нүүрһэнэй, станок бүтээлгын, арһа-гуталай, трикотаж ээрэлгын, оёдолой, модо бэлэдхэлэй, энергетическэ барилгын хэрэгсэлые үйлэдбэрилгын, түмэр замай предприятинууд хамжуулагдана. Тэдэнэрэй диилэнхинь дүрбэ һарынгаа түсэб, даалгабаринуудые дүүргээ. Байгша оной дүрбэ һара соо манай зонодо түсэбһөө гадуур хэдэн миллионһоо үлүү киловатт-час электрын хүсэн, 2800 кубометр хюрөөдэмэл модон, модо болбосоруулдаг 53 станок, 22 тонно шудхаһан шэрэм, 35 тонно ээрэһэн бумаажан болон бусад продукци үйлэдбэрилэгдөө. Үнгэрһэн апрель һара соо бүхы зономнай түсэбөө валова продукци абалгаараа 105,1, ажалай бүтээсээр —107,5 процент дүүргээ, тиихэдэ барилгашаднай дүрбэ һарынгаа даалгабари 107,2 процент дүүргээ.

Гусиноозерск городтохи ТЭЦ-эй, СМУ-гай Сэлэн-Дүүмын станок бүтээлгын заводой, түмэр замай 19-дэхи дистанциин коллективүүд һайн ажалаараа бултанһаа үлүүсэ илгарна. Жэшээлхэдэ, СМУ-гай барилгашад № 2 трест соогоо нэгэдэхи һуури эзэлжэ, барилга хэлгээрээ энэ жэлэй түрүүшын кварталай түсэб 163 процент, ажалай бүтээсын даалгабариие 116 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур ехэ олзо оруулаа.

Буряад республикынгаа 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөн манай зонын предприятинуудай коллективүүдэй дунда улам үргэнөөр дэлгэржэ байна. Коммунис ажалай коллективэй нэрэ алдарта хүртэхын тулада 28 предприятинууд, 20 цехүүд болон участогууд, 101 бригада мүрысэнэ. Модо болбосоруулха станок бүтээдэг Сэлэн-Дүүмын заводой хабсаргагшадай Виктор Семенович Стрижовэй толгойлдог бригада, Социалис Ажалай Герой, бригадир Гармажап Дабаевич Тучиновай ударидадаг шулуу нүүрһэ малтагшад, Гусиноозерскын модоной комбинадай Николай Яковлевич Кононенкын бага комплексно бригада, Хяагтын трикотажна фабрикын ээрэгшэ Валентина Дмитровна Сафоновагай халаан үндэр бүтээсэтэй, эрхим шанартай ажалаараа зонынмнай ёһотойл замай залууршад гэжэ тоологдодог болонхой.

Предприяти бүхэнэй доторой арга боломжые элирүүлэн, хэрэглэгдээгүй байһан ажалай болон материальна нөөсые элирүүлэн оложо, ашаглаха талаар ехэхэн анхарал хандуулагдадаг болоо.

Гусиноозерскын үйлэдбэриин зонын промышленность саашадаа үшөө һайнаар хүгжэхэ, Эхэ орондоо олон янзын продукци элбэгээр үгэхэ арга боломжоёо гүйсэд дүүрэн хэрэглэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Ойроо хүртөөгүй нютагай баялиг, ашагта малтамал манай зонодо тон ехэ. Үнихэнэй ашаглагдажа байгаа шулуун нүүрһыешье хараад үзэбэл, тэрэнэй шэнэ шэнэ хэбтэшэнүүд элирүүлэгдэнэ. Жэшээнь, Холбоолжоной нүүрһэнэй нээмэл малтамалда аяар 40 метр зузаантай нүүрһэнэй һудал олдоод, ашаглалгада оруулагдажа байна.

Хүдэлмэришэдэй ажалайнь, байра байдалайнь эмхидхэлые бүри һайжаруулан, мэргэжэл шадабариинь улам дээшэлүүлэн, хүн бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, тиигэжэ бүхы предприятинуудай түсэбэй дүүргэлтые һарһаа һарада хангаха, продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха гэһэн гол зорилгоо гүйсэдөөр бэелүүлхын тула манай промышленна үйлэдбэриин партиина комитет, нютагай бэрилгын партиина, советскэ, профсоюзай организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд үсэд шангаар оролдохо зорилготой.

ТОЁОН ҮНДЭРЭЙ ШЭМЭГ

Тоёон, шамай, поэт
Эгтээ магтаа, бэшээ.
Мүнөө сагай Тоёон
Сарюун замай жэшээ.
(Поэт Д. Дашинимаевай „Тоёон" гэжэ шүлэгһөө.)

Галуута Нуурай зүүн эрьедэ, Тоёон уулын хормойдо шахтёрнуудай шэнэ город яларна.

Тольбо хооһон талада хори гаран жэлэй саана һуури табиһан Гусиноозерск город мүнөө тэрэ багай промышленна болон культурын түб болонхой. Эндэхи томо предприятинуудай тоодо һүүлэй үеын шэнэ техникээр зэбсэгжэһэн шулуу нүүрһэнэй хэдэн шахтанууд, электростанци, модоной завод, барилгын хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг комбинат, хубсаһа оёдог фабрика оролсоно. Тэдэнэрэй олонхинь һараһаа һарада үйлэдбэриингөө түсэбые дүүргэжэ, Эхэ орондоо хэдэн зуу мянган түхэригэй элдэб продукци үгэжэ байна. Коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ-зэргын түлөө гурбан предприяти, 14 участогууд болон цехүүд, 23 бригаданууд тэмсэнэ. Олон бригаданууд, 1672 хүдэлмэришэн коммунис ажалай габшагайшуулай алдар солодо хүртэнхэй. Социалис Ажалай Герой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Гармажап Дабаевич Тучинов, Харитон Дмитриевич Кусраев, Николай Ержин гэгшэдэй даадаг шулуу нүүрһэ малтагшадай бригаданууд Галуута Нуурай шахтын ёһотойл замай залууршад юм. Нүхэр А. М. Игумновай ударидадаг шулуун барилгашадай бригада 1-дэхи кварталайнгаа түсэб 150 процент дүүргэжэ, СМУ соогоо 1-дэхи һуури эзэлээ. Эдэнэр шэнги ажалай баатаршалга харуулдаг нүхэдые тоолохо болоо һаа, баргадашагүй гэхээр олон.

Үндэр бүтээсэтэй ажалайнгаа һүүлээр хүдэлмэришэдэй аятайгаар ажаһууха, амарха, сэнгэхэ, һуралсаха, хүүгэдээ хүмүүжүүлхэ таатай зохид арга боломжо городто яһала бии юм. Олон дабхар дүн сагаан шулуун гэрнүүдтэ шахтёрнуудай бүлэнэр илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ олоороо орожо, баян дэлгэр байдалай толлолго һайсахана хээ. Хүн зоной үдэр үдэрэй али олон эрилтые хангахын тула хори гаран магазин, хэдэн столово, гэр һуудалай хангалгын томо комбинат, 100 хүнэй хэбтэхэ больница хүдэлнэ.

Юрэнхы һуралсалай гурбан, үдэшын 1 дунда һургуулида 3 мянга гаран һурагшад эрдэмэй эрдэнеэр бэеэ шэмэглэнэд, балшар наһатанай баяр жаргалта дуун хүүгэдэй 4 сэсэрлигтэ соностодог. Гоё һайхан шэмэглэлээрээ, уужам һаруул залнуудаараа түбэй газарайхиһаа дутахагүй зиндаатай Культурын ордондо, үдхэн модо, сэсэгээр бүрхөөгдэдэг паркда, уужам сэбэр стадион дээрэ амаралтын, үдэшын сагта городойхид олон түмөөрөө ерэжэ, хүхюун сэнгэлигээр амардаг юм.

Городой хүгжэлтын саашанхи түсэб тушаа хэдэн үгэ хэлэбэл, бүришье һонин хубилалтанууд болохо юм. Шулуу нүүрһэ нээмэл аргаар малтажа абахын тулада ехэхэн хүсэн, техникэ элсүүлэгдэжэ байна. Ганса Холбоолжоной уурхайда энэ шэнэ аргаар жэлдээ 2.400 мянган тонно нүүрһэн малтагдахаар түсэблэгдэнэ. Загаһатада хойто жэлһээ баригдажа эхилхээ байһан мантан томо электростанци тэндэһээ абтаһан хямда тулишэ дээрэ хүдэлгэгдэхөөр хараалагдана. Тиихэдэ городой түхэл маяг бүри һайн, улам гоё болохо. Гансал энэ жэлдэ түс бүри 24 байратай арбаад гэрнүүд, үргэн экрантай кинотеатр, гостиница, хүүгэдэй сэсэрлиг ашаглалгада оруулагдаха юм. Республикынгаа ниислэлһээ Гусиноозерск городой ажаһуугшадай телевизионно дамжуулга хараха баярай үдэр ойртожо байна: июлиин эхеэр мүнөө тодхогдожо байһан ретранслятор хүдэлжэ эхилхэ юм.

Буряадай АССР-эй 40 жэлэй алдарта ойе ажалай эрхим бэлэгээр угтахын түлөө Тоёон үндэрэй шэмэг болоһон шэнэ соцгородой бүхы ажалшад амжалта, илалтын хойноһоо улам эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна.

И. Иванов,
горсоведэй депутат.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: урдань хооһон **тала байһан газарта тогтоһон болбосон түхэлтэй Гусиное Озеро станциин тосхоной нэгэ үйлсэ харуулагдана.**

Ф. МОРЕНЕЦЫН фото.

ЕХЭ ХУБИЛАЛТЫН ХЭДЫХЭН ЖЭШЭЭ

Галуута Нуурай баруун урда эрьедэ шобхо үзүүрээрээ огторгой өөдэ харбаһан үндэр сагаан хүшөө бии. Гусиное Озеро станци ороһон харгыгаар ябаһан лэ хүн барон Унгернын бандидуудһаа Тамчын тала сүлөөлхэдөө баатарай үхэлөөр унаһан улаан партизануудта бодхоһон энэ хүшөөе обёоронгүй сохом гарадаггүй. Арадай жаргалай түлөө ами наһаяа үгэһэн хүндэтэ нүхэдэйнгөө дурасхаалые хүшөө һүлдөөр ёһолхоһоо гадна, Тамчын зон тэдэнэйнгээ нэрэ соло мүнөөнэйнгөө илалта түгэс ажалаар, баян байдалаараа мүнхэлнэл...

Эрдэмтэд географуудай тодорхойлдог ёһоор Оронгоһоо эхилээд Зэдэ тулатар нэмжыһэн Тамчын хотогор талада совет үедэ болоһон хубилалта, хүгжэлтэ тухай дурдаха болобол захадань гарашагүй. Тиимэ тула үрэжэлтэ энэ дайдын нэгэ хэһэг, урдань Тамчын дасанай «приход» боложо таһардаг байһан Цайдам, Химна, Тамча нютагуудые жэшээ болгон абаад үзэбэл, танигдашагүй шэнжэтэй, хүгжэн бадарһан нютаг болонхой.

Тэндэхи тойроной эгээл ехэ һуурин хадаа Гусиное Озеро станци юм. Үндэр бүтээсэтэй, эрхим шанартай ажалаараа магтуулдаг эндэхи түмэр замшад республикын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ яһала һайн амжалтатай. Энэ жэлэй 4 һара соо депогой хүдэлмэришэд 72 мянган түхэригэй алмалта хээ, хэтэрмэ хүндэ ашаатай олон поезднуудые ябуулжа, даабариһаа гадуур хэдэн зуу мянган тонно ашаа шэрээ.

Гусиное Озеро станци дээгүүр Буряадаймнай баруун урда зүгэй ажахынуудта, предприятинуудта элдэб янзын ашаа тээбэри һүндэлэн гарахаһаа гадна, Совет ороноймнай Монгол, Хитад хүрэтэр ябуулһан мундуу томо поезднууд, тэндэһээ тэхэриһэн түмэн вагонууд һэлгэсэлдэжэл байдаг. Пекин-Москва гэжэ экспрессэй зуралзан ходо гарахые харахада бүришье бахатай.

Журам дүрим һайтай, эбтэй эетэй түмэр замшадһаа гадна, ажахын ондоо һалбариин олохон предприятинууд станциин тосхондо бии юм. Һууриинай баруун захада тогтоһон ЛЗУ гэжэ модо бэлэдхэлэй томохон хэдэг комбинат, загаһанай ажахы болон бусад томо, жэжэ предприятинууд нютагай баялигые ашаглажа, жэлдээ хэдэн зуун мянган түхэригэй продукци гүрэндөө үгэнэ.

Тиимэ индустриальна шэглэлэй үйлэдбэритэй, улам бүри хүгжэжэ байгаа энэ тосхон олон тоото культурна эмхи зургаануудтай һуурин юм. Дунда һургуулиин, Соёлой байшангай, түмэр замай хэлхэе холбооной, больницын, үхибүүдэй сэсэрлигэй, столово, магазинуудай хэдэн дабхар шулуун сагаан гэрнүүдые хүреэлһэн уужам ехэ талмай ёһотол городой маяг дуурьяана. Шэмэг гоёолтоороо олониие атаархуулмаар Соёлойнь байшанда 3—4 сеанстай кино, Зүүн Сибириин түмэр зам дээрэ мэдээжэ болоһон уран һайханай бүлгэмэйхидэй һонирхолтой концерт, наадан, хоёр библиотекын уншалгын зал, элидхэл, хөөрэлдөөнүүд тамчынхидай сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ ябадалда тон аятай байдал олгоно. Үргэн нийтын дунда политическэ, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ тосхоной предприятиин вагондо модо ашаалдаг архагар ута кран холоһоо харагдадаг, саашань шэртэхэдэ модо ойһоо таллуулдаг автомашинануудайнь парк, һаяар ашаглалтада оруулагдахаяа байгаа модо хюрөөдэхэ автоматическа цех болон бэшэ барилгануудынь тобойнод. Энэ предприяти жэлдээ 100 мянган кубометр хюрөөдэмэл, монсогор модо Казахстанай Целиннэ хизаар эльгээдэг. Модо бэлэдхэгшэд ажалдаа эрхим амжалта туйлаһанайнгаа түлөө нёдондо бүхэсоюзна шанда хүртэһэн солотой.

Барилгын хэрэгсэлнүүдые ... интеллигентнэр эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Ажалшадай элүүрые хамгаалха талаар 2 больница, нэгэ амбулатори, 6 врач, хорёод фельдшернүүд хүдэлнэ. Түмэр замай станциин тогтоһонһоо хойшо таһалгаряагүй ажаллажа байһан, туберкулезно больницын эрхилэгшэ врач Ольга Александровна Милопольская таниха, мэдэхэгүй хүн Тамча багта үгы хаш. Ольга Александровна мэтэ олондо хүндэтэй болоһон, эрдэм бэлигээ, хүсэ шадабаряа арадай аша туһада дүүрэн шабхажа үгэдэг интеллигентнэр болон хүдэлмэришэдэй нэрэ дурдаха болоо һаа олон байха.

Эды тэдыхэн ажаглалтаар Гусиное Озеро станциин магтаал солынь хэлэжэ урдань орогдоогүйшье һаа, мүн мүнөөнэй Химна, Цайдам тухай хэдэн үгэ дурдалтай.

Манай ороной ондоо газарта дайралдахань шухаг үнэтэй сэнтэй шасарганын жэмэс ашаглаха хүсгаар совхоз Химнада нёдондо тогтоогдоо. Тингэжэ энэ жэмэсэй баян ургаса эзэтэй болоод, түрүүшынхеэ элбэгээр хуряагдажа, һайнаар болбосоруулагдажа, арад зоной туһада хэрэглэгдэжэ эхилээ.

Цайдамда, Баян голой баруун зүүн бэеэр урдань үмсын ажалтай орбо сорбо айлнуудай ядаржа һууһан газарта Сэлэнгын совхозой нилээд томо фермэ тогтонхой. Хоёр мянгаад гектар таряалантай, 16600 хонитой, 250 үнеэтэй, 500 толгой бусад бодо малтай энэ ажахын нийтын зөөриие фермынь ажалша бүхэндэ хубаарилан тоолобол, 14 га таряалан, 100 гаран хонин, 5 толгой эбэртэ бодо мал хүртэнэ. Энэ ехэ баялиг урданай үмсын ажалтанай тулюур туйган байдалтай ямаршье жэшэлгэ, сасуулалгагүй. Гансал техникын, эрдэм ухаанай шэдитэ хүсөөр нэлэнхы инмэ таряалан, энэ олон малые ганса хүн ашаглажа шадаха хабатай болонхой бшуу. Туе фермын гансал тракторынь тоолохо болоо һаа, арбан табан элдэб янзын хүсэтэ машина юмэл!

Цайдамайхидай гэр һуудалдахн тэнинглэн байдалые, соёл гэгээрэлэйнь дэбжэлтые дабтаадшье яалайб. Богонёор хэлэхэдэ, Гусиное Озеро станци Цайдамай тосхон хоёр бага ехээрээл илгарнад. Станциһаа Цайдам хүрэтэр алхалһан үндэрэй столбнуудаар дамжан ерэһэн электрын элшэ хүсэн хүдөөгэй тосхоной шарай бүришье хубилгаа.

Хэды ехэ хубилалта энэ нютагта Совет засагай жэлнүүдтэ түрэл партиин анхарал оролдолгоор, хүн зонойнь шэн зоригто ажалаар хэгдээ гээшэб? Үшөө ямар ехэ юумэ бүтээгдэхэ байнаб?

Ойрын сагта бэелүүлэгдэхээр түсэблэгдэһэн нэгэ баримта абажа дурдабал, Химна голой урадхал тад буруу тээшээ шэглүүлэгдэжэ, мүнөө Сэлэнгэдэ шудхадаг һаа, Галуута Нуурта тунгалаг уһаяа «тушаадаг» болохонь. Тингэжэ хуурай хотогорто томо гэгшын сөөрэм тогтоожо, Галуута Нуурай уһанай нөөсые һэльбэн шэнэлжэ, тэндэ үнэтэ үүлтэрэй загаһануудые олоор үсхэбэрилдэг болохонь. Энэ ажалые Гусиное Озеро станцида мүнөө байгаа загаһанай ажахы эрхилхэ юм.

Танигдашагүйгөөр хүгжэн бадарһан Тамчын талын бишыхан хэһэг абажа харахада, мүнөөнэйнь байдал энэл даа, ерээдүйнь илалта бүри ехэ, улам гайхалтай байханьдамжаггүй.

Ц. ДУГАРОВ.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1963 оной майн 24.

ДУУНАЙ КОНКУРСДО

Һалын жаргал

Үүрэй туяа сасаад,
Шүүдэр хатаа.
Уула, майлаар хонид
Ургы дахаа.

Дууша, малша хүбүүн
Дуугаа татаа.
Дуунайнь уян хүгжэм
Сууряа дахаа.

Дууша шубууд баран
Дууряан жэргээ.
Сэлгеэ нугын дундуур
Сэсэгүүд нэнгээ.

Буурал сагаан хонид
Дүүрээд һайхан.
Буряад талын жаргал
Дуулаад һайхан.

Таадь-тадь, таадь, хулай!
Ургы дахаа.
Дууша буряад хүбүүн
Дуугаа татаа.

З. ГОМБОЖАБАЙ

Эдир наһан

Дуунай эхин бурьялаад,
Дуураһан дайдам шэбэнээ;
Дуугай хүүхэд гуниглаад,
Дуугаа татаад уряа гээ.

Наадан дээрээ бидэнэр
Наадахаяа ерээбди.
Ажал дээрэһээ бидэнэр
Амархаяа ерээбди.

Шуүяатайл даа, наадатай
Шуумгай манай үетэн.
Наадаял даа эугаалан,
Нааданай ээд—шэдитэн.

Айдар залуу наһамнай
Аадар шэнги шууяатай,
Баатар энэ бэемнай
Хаанаш дорюун, хүхюутэй.

Суурхаял даа, залуушуул,
Амжалтаараа ажалдаа.
Суута зоноо бушуулан,
Дуулыт, нүхэд, магтаалдаа.

Лопсон ТАПХАЕВ

Дуратайб шамдаа, Куба!

Тэмсэлэй онгосо, Куба,
Тэсэмгэй олтнрог, Куба!
Тэнгэриинш шарай сэлмэбэ
Үүлэнүүдш огтолон нүүбэ.
Дабталга:
Дуратайб шамдаа, Куба!
Дуратайб шамдаа, Фидель!
Дуратай хадаа дууланаб.
Привет! Салям! Мэндээ!
Пальманууд дорошни, Куба,
Дайсанайш һүүдэр үлөөгүй.
Саахарайш хулһан соо, Куба,
Марксын үгэнүүд зэдэлээ.

Һаалишан басаганай дуун

Һаалиин үнеэн эбэлхэнь,
Һаали уһан элбэгхэн.
Шууя, шаая һүн бороон
Шууюулхабди олоороо.

Дабталга.

Зуһаландаа байхада
Зугаатай даа, хүхюутэй.
Зунай һүнинн һайханда
Зугаалһайб даа хүбүүнтэй.

Сэсэгмаамнай сэбэрхэн
Сэдэб ходо зүүдэндэнь.
Мэнэл мэнэ хан гэхэ
Мүнгэн дүрөө үүдэндэнь.

Дабталга.

Урилдаандаа түрүүлхэ
Уряа тугнай намилзаа.
Ухаан зүрхэм бүрүүлхэн
Хэниишьеб даа һаналсаа.

Дабталга.

ШЭНЭ НОМУУД

„Хүлеэгдээгүй уулзалга"

Һаяхан Буряадай номой хэблэлээр гаргаһан залуу уран зохёолшо Балдан Ябжановай рассказуудай «Хүлеэгдээгүй уулзалга» гэһэн номые иран харая. Эгээл түрүүн «Хун шубууд» гэһэн рассказ. Хоёр ангуушад үглөөгүүр эртэ Зэдэ голые үгсэжэ, агнахаяа гарана. Тиигэжэ ябатарнь, Зэдэ голой урасхалай долгин дээгүүр хүбхэлзэһээр хоёр хун шубууд тэдэнэй урдаһаа тамаржа ябаба. Теэд ангуушаднай хоёр ондоо сэдьхэл бодолтой хүнүүд. Санжи гэдэгынь хун шубууе буудаха хүсэлэнтэйгөөр буугаа залаадхина, харин нүгөөдэнь хорино. Байгаалиин гоё һайхан шэмэг—хун шубуудай уран нугархай тамаралга соо энэ нүхэр үнгэрһэн эдир наһаяа эжэ эхигүй һанажа, Байгал далайн эрьеэр сэнгэжэ ябахадаа инаг нүхэртэеэ эдэ шубуудые һайхашааһанаа мартаагүй байба. Харин гэнтэ буу һүрэжэ, ниидэжэ ябаһан хоёр хун шубуудай нэгэниинь гуниггайгаар ганганаад унашана. Гансааран үлэшэһэн нүгөөдэ хун шубууниинь уйдхар гомдолдо абтажа, өөрөө газар мүргэн үхэшэнэ.

Автор энээхэн рассказ соогоо хүнэй сэдьхэлэй арюун сэбэрые, түрэл байгаалидаа тон гүнзэгы дуратай байһые харуулжа шадаа. Хүн зондо уйдхар гашуудал бү ерэг лэ, байгаалиин гоё һайхан ямаршье дариин утаанда тортог, шуһан болонгүй байг лэ гэһэн удха бодол сэжэ соомнай түрэнэ. Бэе бэедээ дурлажа ябаһан инаг хоёр хун шубуудшье хара сэдьхэлэй үгы байгаа һаа, сэнгэжэ, уһанда тамаржа, сэнхир хүхэ тэнгэреэр дэлин дэлин ниидэжэ ябаха байгаа ха юм.

Саашадаа «Насан баабайн баяр», «Хоёр харгын бэлшэр дээрэ», «Гээгдэһэн дуран», «Тайга соо», «Байгал», «Хойморой шудхэр», «Гурбан түхэриг», «Миинтэ мяхан» гэһэн сатирическэ рассказууд бии. Тэдэнэй ехэнхинь инаг дуран, архи тамхи уuһан, ажалгүй хойрог хүнүүд, арга мэхээр зониие мэхэлэгшэд тухай рассказууд болоно.

Илангаяа «Хоёр харгын бэлшэр дээрэ» гэһэн рассказынь хурса. Хоёр харгын бэлшэр дээрэ, хоёр хуби заяанай аса дээрэ зогсон, алишье тээшээ ошохоёо шиидэжэ ядан догсоһон хүн тухай энэ рассказ соо хэлэгдэнэ. Түрүүшын дуран—Одон. Үниинэй уулзаагүй ябаһан хоёр түрүүшын дуранай тэрэ һайхан үдэрнүүдые һанажа, хуби заяан тухайгаа халуун үгэнүүдые хэлсэнэ. Гэнтэ, хаааанаһаашьеб, һамганиинь хүбүүгээ тэбэринхэй бии болоно. Һүүлэй һүүлдэ гараа һарбалзуулжа байһан заахан хүбүүндээ ошожо, хүлисэл гуйн, тэдэнээ тэбэрин гэхэдээ, тэрэ хүн һэришэнэ. Зүүдэн зүүдэншье һаа, хүнэй ажабайдалай орёо хүндэ бэрхэшээлнүүдэй нэгые харуулжа шадаа. Зүүдэн зүүдэндээ, тиибэшье бидэнэй сэдьхэл бодол соо, ухаан соо үнэн зам гээшые илгажа шадаха мэдэрэл байха. Автор эндэ уран шадамараар хүнэй сэдьхэлэй нарин утаһан дээрэ наадажа шадаа.

«Гээгдэһэн дуран» гэжэ томошог рассказ мүн түрүүшын инаг дуранай охи ехэтэйе, сэдьхэл хүдэлгэһэн гал ошотой байһые баталан харуулна.

Архиин мангарта үдэр бүхэндэ манарһан, ажал хэрэгээшье алдаһан, инаг нүхэрэйнгөө дура гутааһан хүн тухай «Байгал» рассказ соо эли тодоор автор харуулна. Архи ужа алмайрһан хүн Байгал нохойтой адли. Эзэнэйнгээ бөөлжэһэ долёогоод, һогтошоһон нохой, муухай ябадалаа халаглаһан һогтуу эрэ... Эгээн эндэ архиншадта зэбүүрхэл түрэнэбди. Мүн «Гурбан түхэриг» гэһэн рассказ түхэл маягаараа энээншүү.

Жэжэхэн шог зугаанууд тон һонин. Авторай үгэ мэргэн, хурса, ута унжагай бэшэ, тодо, тобшо.

«Хүлеэгдээгүй уулзалга»— авторай түрүүшын ном. Балдан Ябжанов ажабайдалые һайн мэдэхэ хүн гэжэ энэ номые уншаад байхадаа ойлгонобди. Удха бодолойнгоо талаар дүүрэн болбосоронхой, сюжет композициингээ талаар мүн лэ рассказуудынь хурсанууд. Зүгөөр энэ ном соо һүүлэй жэлнүүд, мүнөө үеын саг тухай рассказ үгы шахуу. Ехэнхинь хүнэй хөөрөөн, һанамжа болошоно.

Хэды тиибэшье, энэ ном авторай түрүүшын амжалта. Олоной дунда һонирхолтойгоор уншагдахань дамжаггүй.

Г. Дашабылов.

Ажаглалта, дурадхал

НИИСЛЭЛ ХОТЫМНАЙ ШЭМЭГЛЭЛ ТУХАЙ

Ниислэл хото — Улаан-Үдэмнай республикынгаа 40 жэлэй ойе угтахаяа бэлдэжэ байна. Городой бүхы ажаһуугшад энэ хэрэгтэ хабаадалсажа, хото городоо шэмэглэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байнхай.

Энээнһээ уламжалан, хотын гадаада түхэл шарай тухай хэдэн үгөөр тогтожо, ажаглалта хээд туршая.

1. НОГООРУУЛГА ТУХАЙ

Улаан-Үдымнай генеральна түсэб табигдахадаа, хотые ногооруулгада ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Теэдшье ниислэлэймнай ажаһуугшад жэл бүхэндэ залуу модо олоор һуулгадаг, газонуудта сэсэг набша таридаг гээшэ. Тиихэдээ ногоо, ургамалай ехэ гоё һайхан шэмэг болодог байһаниие яһала ойлгодог, мэдэдэг болоһоноо харуулаа.

Гэбэшье бүхы дээрэнь абаад үзэхэдэ, ногооруулгамнай үшөөл ехэ дутамагаар бэелүүлэгдэнэ.

Намартаа, үбэлдөө газонуудаа, һаял һуулгаһан гүлгэ модонуудаа гэшхэжэ гэмтээнэбди. Заримдаа машинануудшье даражархидаг.

Ехэ саг хаяжа бүтээһэн юумэндээ иигэжэ хандаха гээшэ тэсэшэгүй.

Манай сэсэрлигүүд доторхи фонтан болон скульптурануудые абаад үзэе.

Даляа хухарһан хун шубууд Советүүдэй байшангуудай дэргэдэхи сквер соо таниие угтан һууха. Энээниие харахадаа зохидшоожо гарахагүй, харин урмаа хухархаар лэ!

Мүн горсад болон ПВЗ-гэй сэсэрлигүүд соо табигдаһан скульптуранууд баһал тэндэ амархаа ерэһэн хүнүүдтэ гоё һайханай нүлөө үзүүлнэ гэхын аргагүй. Булта тоһон шэрээр нэгэл үнгөөр шэрдэгдэнхэй.

Сэсэрлигүүдэймнай павильонууд болон киоскнууд ехэнхидээ зунай сагта хүдэлдэгшье һаа, шухала түхеэрэлгэнүүд ха юм даа. Теэд эдэмнай хайша хэрэгээр бүтээгдэһэн тула, жэл бүхэндэ заһуулжа, шэрдүүлжэ, ехэ мүнгэ зөөри барадаг.

Энэ саг зуурын модон павильонуудай оронда капитальна тиимэ барилгануудые бодхоогоо һаа яахаб? Тиигээ һаа, бүхэли жэл соогоошье хүдэлжэ байха һааб даа.

Квартал бүхэн ногооруулагдаха, тэндэ сэсэрлиг, хүнэй амарха, хүүгэдэй наадаха талмайнуудһаа эхилээд, хубсаһа хунараа хиидхэхэ, хатааха газарнуудшье заатагүй хараалагдаһан байха ёһотой бэзэ.

Теэд Октябрьска районой гү, али ПВЗ-гэй шэнэ шэнэ кварталнуудай хашаа соо оробол, түлеэн яар ябта хаяатай, тэндэ татагдаһан утаһан дээгүүр үлгөөтэй хубсаһа хунар абаһаар лэ нюдэ шэрбэдэг. Энэмнай халуун уһаар дулаасуулагдадаг шулуун байрануудай хажууда хаям. Тиимэшье ехэ яар ябта түлеэн тэндэ хэрэгтэй бэшэ байгаа бэзэ.

Мүн ажалай һүүлээр амарха, бүхэли үдэртөө хүүгэдэй наадаха газарта ногоон сэсэрлигэй үгы байха гээшэ тон халагламаар. Эндэ нэн түрүүн барилгашад, тус гэрнүүдтэ ажаһуугшад болон гэр байрын талаар захиргаанай эмхинүүд анхаралаа хандуулха, үүсхэл оролдолго гаргаха ушартай.

2. БУСАД ШЭМЭГЛЭЛНҮҮД

Ажалшан арад зоной түүхэ дотор онсо шалгарһан, ажалай шэн габьяа харуулһан болон бусадшье гайхамшаг үйлэ хэрэгүүдые мүнхэрүүлхэ, тэрээнэй үльгэр жэшээ дээрэ залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ гээшэ айхабтар шухала.

Энээнээ хараадаа абажа, ниислэл хото доторнай яһала олон памятнигууд бүтээгдэһэн байна. В. И. Ленин, Бабушкин, Серов, Банзаровта, партизануудташье зорюулагдажа табигдаһан, бусадшье хүшөөнүүд яһала бии гээшэ.

Теэд тэдэ яһала гэмгүйгөөр хэгдэһэн аад, буруу газарта табигдашаһан байдаг. Жэшээнь, ород сүмын дэргэдэхи сквер соо В. И. Ленинэй хүшөө байдаг. Тэрэниие олоной хаража ябаха ондоо газарта табяа һаа, һураггүй зохистой байха һэн.

Гадна хотымнай хашаануудболон гэрнүүдэй ханануудта сагаан бүд гү, али нимгэн фанерэ дээрэ зурагдаһан «Союзпечатнин», ном худалдаанай, гал аюулһаа хамгаалгын эмхинүүдэй яряа гаршагууд хадаатай байдаг. Тиимэ гаршагууд, рекламанууд хэды хэрэгтэйшье һаа, ехэ муугаар зурагдаһан, эндэ тэндэ хаа хамаагүй хадаһан, үлгэжэрхиһэн дайралдадаг.

Гудамжануудай хоёр хажуугаар арайхан гэжэ фанерээр гү, али модоор аһаажа бүтээһэн будканууд хотын түхэл шэнжые балайшье һайхан тээшэнь татанагүй гээшэ ха.

Эдэ бүгэдэ хэды жэжэ божо болобошье, уран һайханай генеральна түсэбэй ёһоор, архитектурна уран һайханай түсэбэй Советэй зүбшөөлөөр гэр байрануудай ансамбльда тааруугаар бодхоогдохо байгаа.

Юрэдөө манай хотын түхэл шарай һайжаруулха хэрэгтэ архитектурна уран һайханай Советэй үүргэ ёһоор харагданагүй. Тус Советэй хуули эрхэнь, арга боломжоньшье ехэ, бэлигтэй, абьяастай мэргэжэлтэдшье тэндэ олон хүдэлжэ байдаг. Теэд яахадаа иимэ позог нобшоор хүдэлнэб, бага архитектурые тооногүйб?

Магазинууд болон кафе, столово болон гэр байрын кухнинуудай гаршагууд адлихан, нэгэ маягаар зурагдаһан. Тиимэһээ хүнэй анхарал хандуулмаар бэшэ. Хараад үзэел: «Продмаг», «Универмаг», «Обувь», «Рыба», «Одежда» гээд лэ бэшэгдэһэн. Энэнь ямаршье обгүйб даа! Илгаань гэхэдэ, гансахан лэ номерһуудаараа. Манай худалдаа наймаанай эмхинүүд Москва, Варшава, Киев хотонуудһаа жэшээ абажа, гаршагуудаа, рекламануудаа гоёор, зохидоор хэхэеэ яанаб. Жэшээнь, Москвада «Залуу наһан» гэжэ кафейн, Варшавада үхибүүдэй «Наташа» гэжэ нэрэтэй магазинай гаршаг ямар һайхан бэ даа. Магазин бүхэн өөр өөрын лэ онсо шанар шэнжэтэй байдаг бэзэ. Тэрэнь гаршаг соогоошье харагдаха ёһотой бэшэ гү? Мүнөө үедэ һүниин хото электрын галаар яларан байдаг. Витринэнүүд, рекламанууд болон гаршагууд гудамжые гоёон шэмэглэхэ аргатай.

Тиихэдээ гансахан магазинай бэшэ, мүн аптекэ, кафе, столово, ресторан, парикмахерска болон гүрэнэй эмхи зургаануудай витринэнүүдые һэлгэхэ шухала гэжэ һанагдана.

Гадна гэрнүүдые ондо ондоогоор шэрдээ һаа яахаб?

«Бүртэгэр тулюур, үнгэ зүһэгүй архитектура хадаа хүнэй тон ехэ юумыень хаһана гээшэ» гэжэ Ленинскэ шангай лауреат, уран зурааша В. А. Фаворский бэшэһэн.

Ниислэл хотоёо ногооруулха, бии байгаа скульптурануудые, гаршаг, реклама гэхэ мэтэнүүдые шадамар зохидоор бүтээн хэрэглэхэ шухала болоо гэжэ һанагдана.

Тус хүдэлмэри республикымнай тогтоһоор 40 жэлэй ойн һайндэрые уттуулан бүри эмхитэй һайнаар, шударгы түргэнөөр бэелүүлэгдэхэ бэзэ.

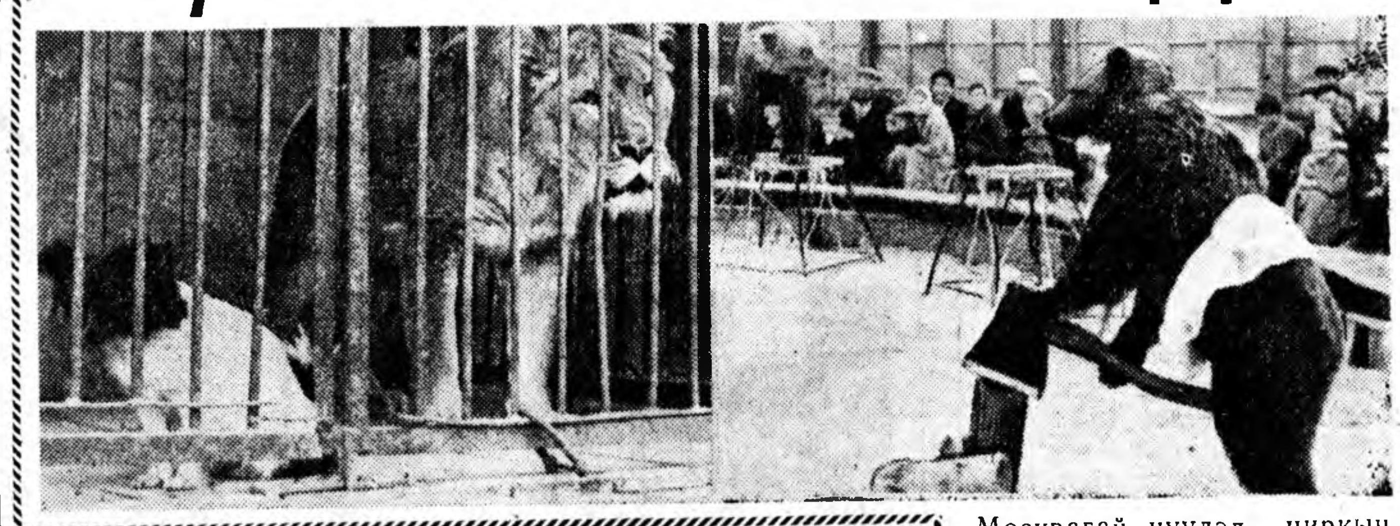
Энээн тушаа Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай городской Советэй гүйсэдком тон яаралтай хэмжээ абаг лэ.

Р. Цыбиков.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ городой гудамжа заһабарилга.
А. МАНТАЕВАП фото.

ЦИРК МАНАЙДА ЕРЭ



Москвагай нүүдэл циркын бүлэг артистнар өөһэдынгөө һургаһан ан гүрөөл болон бусад арьяатан абаад, манай республикын ажалшадта һонин программатай концерт харуулхаар айлшалжа ерэбэ. Тус цирк Улаан-Үдын Советскэ үйлсын баруун хажууда—Сэлэнгэ мүрэнэй эрьедэ түбхинэнхэй. Эдэнэр нёдондо зун манай республикада айлшалжа ерэхэдээ урагшагүйлөө һэн. Юуб гэхэдэ, Сэлэнгэ мүрэн үерлэжэ, эдэнэр арбаад хоногой туршада үзэсхэлэнгээ харуулаад бусаһан байгаа.

— Мүнөө жэлдэ ганай республикада һараһаа үлүү саг соо байха һанаатайбди. Жэлдээ Эхэ оронойнгоо 10—11 городуудаар ябажа, ан арьяатанаа харуулха болонобди, — гэжэ тус циркын директор Р. А. Фельдцер хөөрэнэ.

Циркын программа дотор оруулагдаһан Иван Александровичь Анисимовай хүтэлбэрилдэг баабгайнуудай харуулһан концерт тэндэ [...]
һонирхуулаа. [...]
вичай — энэнь [...]
ирагуу гоё хүг[...]
наада табихад[...]
нэрьемэ альга [...]
дэлнэ. Тиихэдэ [...]
баабгайнууд түл[...]
эхилээд, бүхы ю[...]
һайнаар хэхэд[...]
ташалган замх[...]
гайнуудые иимэ [...]
хүүлэжэ һурга[...]
сандрович тэд[...]
жа, конфетэ, са[...]
хэр Анисимов [...]
жэлэй туршада [...]
ниие элдэб юум[...]
ябана.

Циркдэ орогшо[...]
зын һармагшан[...]
томо заан, арса[...]
рөөһэн, абарга [...]
лон бусад ан ар[...]
ража һонирхохо[...]
үглөөнэй 10-һаа [...]
шын 7 час болот[...]
Тиихэдээ 1 час [...]
лоод лэ конц[...]
Үдэшын 6 часһа[...]
наа эдеэлүүлдэг[...]
ниiесь лэ тэндэ [...]
һонирхоно. Ци[...]
үдэртөө 70 кил[...]
эдинэ. Тиихэдэ [...]
һарадаа дүрбэн[...]
эдеэ тэжээл х[...]
литр уһа уудаг[...]

ЗУРАГ ДЭЭР[...]
һаа) хүнэй гарта[...]
ся нэрэтэй арс[...]
баабгайхан т[...]
байна.

В. Зор[...]

Тобшохоноор мэдээсэхэдэ...

✦ **Үргэн Чисаана нютагай ажалшад һүүлэй үедэ нинтын баялиг—хонин һүрэг үсхэбэрилхэ талаар горитойхон амжалта туйлажа ябана. Эндэмнай совхозой ажахын гурбанай нэгэнһээ үлүү хонид тоологдодог. Жэлэй эхинһээ хойшо эндэхи хонишод 5382 хурьга абажа, түлжүүлһэн байна. Эдэнэр соохоо Норбоев, Тапхаевай бригаданууд бараг һайн дүн туйланхай.**

С. Михайлов.

Хори.

✦ **Хорлу Гомбоевна Галсанова үнгэрэгшэ жэлдэ Улаан-Үдын партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй һургуули дүүргэжэ ерэһэн юм. Хорлу Гомбоевна тус һургуули дүүргэжэ, түрэл Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ерэмсээрээ, һаалишан болохо байһанаа мэдүүлһэн байгаа. Хорлу Гомбоевна ганса үнеэдээ һаагаад һуудаггүй, айл бүхэндэ ябажа, шэнэ газетэ, журналай һонинтой танилсуулдаг, уран һайханай номуудые уншажа үгэдэг юм.**

П. Жужаев.

Аха.

Һанаһанда хүрэхөөр наадаба

Городки наадалгаар Алас-Дурна зүгэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үсэгэлдэр шэлэй заводойхидой стадион дээрэ дүүрэбэ.

Мүрысөөн дүрбэн үдэр удаалан үнгэргэгдөө. Һүүлшын үдэр харагшадай сэдьхэлые нэгэ юумэниинь ехээр һонирхуулаа. Түрүү һуурида манай Буряадай городкишад хабаровскынхидтай буляасалдаха байба. Хабаровска хизаараархин бүхы командааараа спортын мастернууд байжа, манайхиниие удааншье болгонгүй шүүжэрхибэ. Тиигэжэ айлшаднай түрүү һуури эзэлээд, манайхин хоёрдохи һуурида гараа. 8 очкотой Приморьин хизаарай команда 3-дахи һуурида, 4—5-дахи, 6—7-дохи һууринуудые Шэтын, Магаданай, Сахалинай, Яхадай командануд эзэлбэ.

2-дохи һуури эзэлһэн манай команда байгша оной август һарада Воронеж хотодо үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олоо.

ХИЛЫН СААНАҺА

„Юрэнхы дэлгүүрэй" оронуудай министрнүүд зүблөө хэнэ

БРЮССЕЛЬ, майн 21. (ТАСС). Европын экономическа нэгэдэлэй хүдөө ажахын министрнүүдэй зүблөөн үсэгэлдэр эндэ эхилээ.

«Юрэнхы дэлгүүрэй» хүдөө ажахын асуудалнууд, тусхайлбал, һүнэй продуктнуудаар наймаа хэхэ тушаа нэгэн адли политика бэелүүлхэ тухай асуудал зүблөөн дээрэ хаража үзэгдэхэ, ороoһо таряанай сэнгэй талаар политика болон бусад асуудалнууд зүбшэгдэхэ байна.

Сириин премьер-министрэй мэдүүлгэ

ДАМАСК, майн 21. (ТАСС). Эндэ правительствын мэдүүлгэ толилогдоо. Энэ мэдүүлгые Сириин Арабуудай Республикын премьер-министр Салах Битар хэһэн байна. Дотоодын болон гадаадын политикын талаар САР-ай шэнэ правительствын гол зорилгонууд энэ мэдүүлгэ соонь найруулагданхай.

Гадаадын политикын талаар Сириин правительство өөрынгөө ябуулгануудые саашадаа байгуулагдаха арабуудай федерацитай зүбшэдэг байха, бүлэглэлнүүдтэ оролсохогүй, бэеэ абанги байха хараа шэглэл бэелүүлхэ, империализмтай, шэнэ түхэл янзын колониализмтай тэмсэл хэхэ, тэгшэ эрхэдэ, али алинайнгаа аша туһые харалсаха ябадалда үндэһэлэн, бүхы гүрэнүүдтэй харилсаа холбоо байтуулха гэжэ Битар мэдүүлээ.

Каирай декларациин ёһоор харлалагдаһан болзорнуудай турша соо асуулта үнгэргэхэ, гурбан оронойфедераци байгуулха, аграрна хуулиие, ажалай хуули ёһые шэнэдхэн хубилгаха, профсоюзуудай һаадгүйгөөр хүдэлхэ ябадал хангаха, жэжэ наймаашадай болон газар эзэлэгшэдэй аша туһые харалсаха гээшэ дотоодын политикын талаар минии кабинедэй түрүүшын ээлжээнэй гол зорилго болоно гээд Битар онсолон тэмдэглээ.

СИРИДЭХИ БАЙДАЛ

БЕЙРУТ, майн 22. (ТАСС). Дамаск шадарай Кабунда Каирай тала баридаг сэрэгэйхидэй үгэсөөн элирүүлэгдээ гэжэ Ливанай «Аль-Хайят» гэжэ газетэ мэдээсэнэ. Һаяхан алба тушаалһаа гаргагдаһан офицернүүдые гэдэргэнь тушаалдань оруулха, Египет, Сири, Ирак гурбанай федераци байгуулха түсэбые дары түргэнөөр бэелүүлхэ гэһэн эрилтэ бүлэг офицернүүд майн 18-да хээ. Тэдэнэр бронетанкова болон ябаган сэрэгэй подразделенинүүдые хэрэглэһэн байна гээд газетэ заана. Правительствада үнэн сэхэ байдаг сэрэгүүд үймөөшэдые түргэнөөр усадхаа, үгэсөө хэгшэд арестовалагдаа гээд «Аль-Хайят» газетэ түгэсхэлдөө бэшэнэ.

ТУРЦИДАХИ БАЙДАЛ

АНКАРА, майн 22. (ТАСС). Турциин премьер-министр Иненю майн 20-ной һүни орон дотор болоһон ушар тухай үсэгэлдэр сенадта үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлээ. «Бүлэг сэрэгэйхид үймөө татахадаа, армиин зүгһөө дэмжэгдээгүй». Үгэсөөшэдые толгойлогшо Айдемир, тэрэнэй тала баригшад сүүдтэ үгтөө гэжэ премьер-министр хэлээ.

«Орон дотор намдуу байдал хангахын тулада Анкарада, Стамбулда, Измиртэ онсо байдал тогтоохо гэжэ правительство соносхобо гээд Иненю мэдээсэһэн байна.

Аюулгүйе сахиха бусад хэмжээнүүд правительствын, аюулгүйн национальна совед эй болон главна командалагшанарай хамтын зүблөөн дээрэ хэлсэгдээ гээд премьер-министр саашань хэлэһэн байха юм.

СТАМБУЛ, майн 22. (ТАСС). Анкарада, Стамбулда, Измиртэ онсо байдалай тогтоогдоһон тухай сэрэгэй командованиин захиралта эндэ бэелүүлэгдэжэ эхилээ.

«Ороной аша туһые хараһан» ябуулгануудые хэхыень, зоной дунда эмхи гуримгүй ябадал гаргахаар бэшэ хэмжээнүүдые абахыень баадхаһан захиралта нэгэдэхи армиин командалагша генерал Рефик Йылмаз гаргаа. Энэ захиралтын ёһоор, һүүлшын ушарнуудтай холбоотой тусхай мэдээсэлнүүд болон фото-зурагуудые хэблэхыень газетэнүүдтэ зүбшөөгдөө. Буу зэбсэг зүүжэ ябалга хоригдоо. Сэрэгэй командованиин тус захиралтые сахяагүй хүнүүд хэһээгдэхэ байна.

Америкын „поларисууд" районд о дайнай

БЕРЛИН, майн 22. (ТАСС). Дундада далайн бүхы районие ракетно-ядерна зэбсэггүй орон нютаг гэжэ соносхохо дурадхалтайгаар США-гай правительствада, бусад хэдэн гүрэнүүдтэ Советскэ правительствын эльтээһэн нотодо ГДР-эй хэблэл ехэ анхарал хандуулна. Нотын удхые толилхо зуураа, газетэнүүд иитэжэ тэмдэглэнэ. «Поларис» гэжэ ракетэнүүдтэй уһан доогуур ябадаг онгосонуудые Дундада далай соо Америкын Холбоото Штадуудай байрлуулга тус районой, тэрэ шадарай оронуудые һандаралта дайнай һужэрхэ нютагууд болохо аюулые улам шангадхана.

Советскэ Союзай дурадхал бэелүүлэгдээд байгаа һаа, уласхоороондын

Дундада далай шадарай аюул шангадхана

шахардуу шанга байдал һуларуулгада шухала туһа нэмэри болохо һэн гэжэ «Нейес Дейчланд» гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

НАТО-гой сесс[...]

ОТТАВА, майн [...]
респондентнүүд [...]
А. Жигулев гэгшэ[...]
на:

НАТО-гой сесс[...]
нээгдээ. Хойто-ат[...]
лэлдэ хабаадагаг[...]
дын хэрэгүүдэй [...]
нистрнүүд энэ сес[...]

Энэ бүлэглэлэ[...]
хүсэнүүдые байгу[...]
асуудалые сесси [...]
юм.

Союзна оронуу[...]
хүсэнүүд гэдэгы[...]
шын алхам болох[...]
тушаалта хүнүүд [...]
мэдээсэдэг байна,[...]
хүсэнүүдые кома[...]
гаан байгуулагда[...]
«Поларис» гэжэ [...]
гагдаһан Амер[...]
ядерна зэбсэг тэз[...]
Англиин бүхы ст[...]
дировщигууд, НАТ[...]
хэдэн оронуудай [...]
нууд тус команд[...]
үгтэхэ юм.

НАТО-до ородо[...]
ядерна хүсэнүүд[...]
Америкын түсэб [...]
хыгөөр зүбшэн [...]
Энэ түсэбые Пар[...]
гэшүүд буруушаа[...]

НАТО-гой бусад[...]
гай түрүүндэ Бар[...]
миие ракетно-ядер[...]
гохо зорилгоор [...]
һон байха юм.

Камбоджын [...] хорото [...] гарга[...]

ПНОМ-ПЕНЬ, [...]
Камбоджын прав[...]
никее Пном-Пени[...]
лаа. Тэрээн соонь [...]
Хилэ шадарай Кр[...]
цида майн 12 [...]
Вьетнамай сэрэгү[...]
рото аша дахя[...]
Кхмерскэ тосхону[...]
тоноһон энэ бан[...]
гые Урда Вьетнам[...]
сэһэн байна. «С[...]
ствын харюусал[...]
абаха байһан [...]
гүй хорото аашы[...]
вительство угаа [...]
гээр буруушааха[...]
соо онсолон тэм[...]

Редактор Ц. [...]

Манай адрес, телеф[...]

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. [...]ца ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, [...]—38-42, зам. редактора — 35-84, секре[...] отделов: сельскохозяйственного производства [...] жизни—47-59, 35-14, промышленного произ[...]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35[...] Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: [...]—24-74, советского строительства и быта—3[...]ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-7[...] 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00431.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной майн 24.